Finansutskottets betänkande 1986/87:20

om kommunalekonomiska frågor (prop. 1986/87:100 bil. 9 Litt. E)

FiU
1986/87:20

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet frågor rörande det kommunala skatteutjämningssystemet, skatteutjämningsavgiften och anslaget till kommunerna avseende kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning. Utskottet tillstyrker budgetpropositionens förslag till ändrat skatteutjämningssystem men föreslår åtgärder som innebär att effekterna år 1988 för kommunerna och landstingskommunerna mildras. Minskningen av skatteutjämningsbidraget för år 1988 jämfört med för år 1987 får inte för någon kommun eller landstingskommun överstiga vad som motsvarar 50 öre räknat per skattekrona. För de kommuner med hög utdebitering, egen eller sammanlagd, och låg skattekraft som trots detta drabbas hårt av de föreslagna omläggningarna för kommunsektorn föreslår utskottet att, utöver propositionens förslag, 200 milj. kr. anvisas i form av extra skatteutjämningsbidrag år 1988.

Företrädarna för moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet reserverar sig gemensamt mot förslaget till reviderat skatteutjämningssystem och begär att regeringen skyndsamt utarbetar ett nytt förslag som innebär att de specialdestinerade bidragen minskas till förmån för skatteutjämningssystemet. Vänsterpartiet kommunisterna förespråkar i sin reservation ett system som främjar en övergång till statskommunal enhetsskatt.

Utskottet avstyrker ett antal motioner som kräver att de specialdestinerade bidragen till kommunsektorn minskas och att de helt eller delvis överförs till skatteutjämningssystemet. Företrädarna för moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet reserverar sig gemensamt mot utskottets beslut.

Utskottet tillstyrker vidare propositionens förslag att skatteutjämningsavgiften sänks och att kommunerna ges kompensation även för år 1988 för den slopade företagsbeskattningen. Moderata samlingspartiet föreslår i en reservation att skatteutjämningsavgiften avskaffas, folkpartiet föreslår i en annan reservation att avgiften höjs och centerpartiet föreslår att avgiften sänks utöver propositionens förslag. Vänsterpartiet kommunisterna vill i sin reservation att kommunsektorn befrias från skatteutjämningsavgiften och därigenom ges ökade finansiella resurser. I en gemensam reservation från företrädarna för moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet föreslås att kompensationen för slopad kommunal företagsbeskattning avskaffas år 1988.

1 *Riksdagen 1986/87. 5 saml. Nr 20*

Inledning

I detta betänkande behandlar utskottet

dels proposition 1986/87:100 bilaga 9 i vad avser Litt. E Bidrag och ersättningar till kommunerna,

dels de under allmänna motionstiden väckta motionerna

1986/87:Fi215 av Carl Bildt m.fl. (m) i vad avser yrkande 7,
1986/87:Fi217 av Alf Svensson (c) i vad avser yrkande 4,
1986/87:Fi223 av Anna Wohlin-Andersson och Marianne Karlsson (c) i vad avser yrkande 3,
1986/87:Fi228 av Olof Johansson m.fl. (c) i vad avser yrkande 7,
1986/87:Fi301 av Anita Bråkenhielm m.fl. (m),
1986/87:Fi302 av Lars Werner m.fl. (vpk),
1986/87:Fi303 av Bertil Danielsson och Ewy Möller (m),
1986/87:Fi304 av Agne Hansson och Gösta Andersson (c),
1986/87:Fi305 av Bo Lundgren m.fl. (m, fp, c),
1986/87:Fi306 av Olle Grahn m.fl. (fp, m, c),
1986/87:Fi307 av Mona Saint Cyr och Ewy Möller (m),
1986/87:Fi308 av Olof Johansson m.fl. (c),
1986/87:Fi309 av Stina Gustavsson m.fl. (c, fp, m),
1986/87:Fi310 av Elver Jonsson och Lars Sundin (fp),
1986/87:Fi311 av Ingrid Hasselström Nyvall (fp),
1986/87:Fi312 av Mona Saint Cyr (m),
1986/87:Fi313 av Rolf Kenneryd m.fl. (c, m),
1986/87:Fi314 av Gunilla André och Bengt Kindbom (c),
1986/87:Fi315 av Olle Svensson m.fl. (s),
1986/87:Fi316 av Åke Wictorsson m.fl (s),
1986/87:Fi317 av Birger Rosqvist m.fl (s),
1986/87:Fi318 av Jan Fransson m.fl. (s),
1986/87:Fi319 av Göran Magnusson m.fl. (s),
1986/87:Fi320 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) i vad avser yrkandena 2–6,
1986/87:Fi321 av Christer Eirefelt och Margareta Fogelberg (fp),
1986/87:Fi322 av Kersti Johansson och Rune Backlund (c) och
1986/87:Sk386 av Alf Svensson (c) i vad avser yrkande 10.

Skrivelser i ärendet har inkommit från Heby kommun, Mullsjö kommun och Norrländska länsavdelningarnas samarbetsdelegation samt en gemensam skrivelse från landshövdingarna i Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Utskottet har under ärendets behandling gjort studiebesök i vissa kommuner och landstingskommuner i Kalmar län, Stockholms län och Kopparbergs län.

Propositionens hemställan

I proposition 100 bilaga 9 (finansdepartementet) har regeringen – efter föredragning av statsrådet Kjell-Olof Feldt – under Litt. E Bidrag och ersättningar till kommunerna (s. 87–105) föreslagit riksdagen att

dels anta i propositionen framlagda förslag till

1. lag om skatteutjämning,
2. lag om ändring i uppbördslagen (1983:272),
3. lag om ändring i lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare,
4. lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.,
5. lag om ändring i lagen (1982:221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m.m.,

dels till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 12 681 000 000 kr.,

dels till Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av kommunala företagsbeskattningen för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 1 569 000 000 kr.

Propositionens lagförslag har följande lydelse:

1 Förslag till

Lag om skatteutjämning

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Landstingskommun och kommun kan få skatteutjämningsbidrag och skall betala skatteutjämningsavgift enligt denna lag.

2 § I lagen förstås med

skatteutjämningsår det år under vilket skatteutjämningsbidraget utbetalas och skatteutjämningsavgiften betalas,

eget skatteunderlag antalet skattekronor enligt taxeringsnämndens beslut om taxering till kommunal inkomstskatt året före skatteutjämningsåret,

egen skattekraft skatteunderlag per kyrkobokförd invånare vid ingången av året före skatteutjämningsåret,

medelskattekraft skatteunderlaget för riket per kyrkobokförd invånare vid ingången av året före skatteutjämningsåret,

garanterad skattekraft det procenttal av medelskattekraften som motsvaras av landstingskommunens eller kommunens grundgaranti enligt 3 och 4 §§ justerad enligt 5 §,

garanterat skatteunderlag det antal skattekronor som motsvarar den garanterade skattekraften,

tillskott av skatteunderlag det antal skattekronor varmed det egna skatteunderlaget understiger det garanterade skatteunderlaget.

Grundgaranti och garanterad skattekraft

3 § För landstingskommun gäller följande skattekraft i procent av medelskattekraften som grundgaranti.

Landstingskommuner	Grundgaranti
Norrbottens läns landstingskommun	139
Västerbottens läns landstingskommun	127
Jämtlands läns landstingskommun	123
Västernorrlands läns landstingskommun	113
Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs läns landstingskommuner	105
Blekinge läns landstingskommun	103
Örebro och Västmanlands läns landstingskommuner	101
Övriga landstingskommuner	97

4 § För kommun gäller följande skattekraft i procent av medelskattekraften som grundgaranti.

Län	Kommuner	Grundgaranti
Stockholms	Samtliga	97
Uppsala	Enköping, Håbo och Uppsala	97
	Östhammar	105
	Tierp och Älvkarleby	107
Södermanlands	Samtliga	97
Östergötlands	Finspång, Linköping, Mjölby, Motala, Norrköping, Söderköping, Vadstena, Åtvidaberg och Ödeshög	97
	Boxholm, Kinda och Ydre	101
	Valdermarsvik	109
Jönköpings	Samtliga	97
Kronobergs	Alvesta, Ljungby, Växjö och Älmhult	97
	Markaryd	101
	Lessebo, Tingsryd och Uppvidinge	105
Kalmar	Samtliga utom Hultsfred och Högsby	97
	Hultsfred	99
	Högsby	103
Gotlands	Gotland	117
Blekinge	Samtliga	103
Kristianstads	Samtliga	97
Malmöhus	Samtliga	97
Hallands	Samtliga	97
Göteborgs och Bohus	Göteborg, Härryda, Kungälv, Munkedal, Mölndal, Orust, Partille, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Tjörn	97
	Lysekil, Stenungsund och Uddevalla	101
	Öckerö	107
Älvsborgs	Ale, Alingsås, Borås, Herrljunga, Lerum, Lilla Edet, Mark, Mellerud, Svenljunga, Tranemo, Trollhättan, Ulricehamn, Vårgårda och Vänersborg	97
	Färgelanda	101
	Åmål	105
	Bengtsfors och Dals-Ed	107
Skaraborgs	Samtliga utom Gullspång	97
	Gullspång	103
Värmlands	Karlstad	103
	Hammarö	105
	Arvika, Eda, Filipstad, Forshaga, Grums, Hagfors, Kil, Kristinehamn, Munkfors, Storfors, Sunne, Säffle och Årjäng	107
	Torsby	113
Örebro	Hallsberg och Kumla	101
	Askersund, Laxå och Örebro	103
	Degerfors och Karlskoga	105
	Hällefors, Lindesberg och Nora	107
	Ljusnarsberg	109

Län	Kommuner	Grund-garanti
Västmanlands	Västerås	97
	Arboga, Heby, Kungsör, Köping och Sala	99
	Hallstahammar och Surahammar	103
	Fagersta och Norberg	107
	Skinnskatteberg	109
Kopparbergs	Falun	103
	Borlänge	105
	Avesta, Hedemora, Ludvika, Smedjebacken och Säter	107
	Gagnef, Leksand, Rättvik och Vansbro	109
	Mora	111
	Orsa	113
	Malung	117
	Älvdalen	133
Gävleborgs	Gävle	103
	Sandviken	105
	Hofors, Hudiksvall, Nordanstig och Ockelbo	109
	Bollnäs, Ovanåker och Söderhamn	111
	Ljusdal	117
Västernorrlands	Härnösand, Sundsvall och Timrå	113
	Kramfors och Örnsköldsvik	115
	Ånge	119
	Sollefteå	125
Jämtlands	Östersund	113
	Berg och Bräcke	125
	Krokom och Ragunda	127
	Härjedalen och Åre	131
	Strömsund	135
Västerbottens	Umeå	115
	Nordmaling, Robertsfors och Skellefteå	117
	Bjurholm, Vindeln och Vännäs	125
	Norsjö	131
	Malå	133
	Lycksele	135
	Sorsele, Storuman och Vilhelmina	143
	Dorotea och Åsele	145
Norrbottens	Luleå och Piteå	125
	Haparanda och Kalix	131
	Boden och Älvsbyn	133
	Arvidsjaur	139
	Gällivare och Kiruna	141
	Arjeplog, Jokkmokk och Överkalix	143
	Övertorneå	145
	Pajala	149

5 § Med utgångspunkt i grundgarantin enligt 3 och 4 §§ beräknas årligen den garanterade skattekraften. Denna utgörs av grundgarantin med tillägg eller avdrag för landstingskommun för åldersstrukturens inverkan på landstingskommunens kostnader och för kommun för åldersstrukturens och den sociala strukturens inverkan på kommunens kostnader. För lands-

tingskommun och kommun som inte ingår i landstingskommun skall hänsyn tas till skillnader i fråga om kostnader för sjukvård. För kommun skall hänsyn tas till skillnader i fråga om kostnader för barnomsorg, grundskola, gymnasieskola, äldreomsorg, kommunalt bostadstillägg till folkpension, socialbidrag samt statskommunala bostadsbidrag.

I fråga om landstingskommun och kommun vars folkmängd senaste tioårsperioden har minskat skall tillägg göras för den befolkningsminskning som överstiger fem procent.

Skatteutjämningsbidrag

6 § Landstingskommun och kommun får skatteutjämningsbidrag, om det egna skatteunderlaget understiger det garanterade skatteunderlaget. Bidraget motsvarar tillskottet av skatteunderlag multiplicerat med skattesatsen för skatteutjämningsåret i den mån denna inte överstiger för landstingskommun 13 kronor 50 öre per skattekrona, för kommun som ingår i landstingskommun 16 kronor per skattekrona och för annan kommun 29 kronor 50 öre per skattekrona.

7 § Regeringen får efter ansökan bevilja extra skatteutjämningsbidrag. Ansökan inges till länsstyrelsen senast den 31 mars året före skatteutjämningsåret.

Skatteutjämningsavgift

8 § Skatteutjämningsavgiften består av grundavgift och tilläggsavgift. Tilläggsavgift betalas endast om den egna skattekraften överstiger 130 % av medelskattekraften.

9 § Grundavgiften beräknas på summan av eget skatteunderlag och tillskott av skatteunderlag och är för varje skattekrona

10 öre för landstingskommun och

23 öre för kommun.

10 § Tilläggsavgiften beräknas på eget skatteunderlag och är

5 kronor per skattekrona till den del underlaget överstiger vad som motsvarar 130 men inte överstiger vad som motsvarar 135 procent av medelskattekraften,

6 kronor per skattekrona till den del underlaget överstiger vad som motsvarar 135 men inte överstiger vad som motsvarar 145 procent av medelskattekraften,

8 kronor per skattekrona till den del underlaget överstiger vad som motsvarar 145 procent av medelskattekraften.

Gemensamma bestämmelser

11 § Ändras rikets indelning i landstingskommuner eller kommuner beräknas tillskott av skatteunderlag och skatteutjämningsavgift på grundval av den indelning som gäller vid skatteutjämningsårets ingång.

12 § Länsskattemyndigheten fastställer tillskott av skatteunderlag och skatteutjämningsavgift samt lämnar senast den 25 januari skatteutjämningsåret landstingskommun och kommun uppgift om tillskottets storlek och avgiftens belopp.

Till ledning för landstingskommuns och kommuns budgetarbete skall

länsskattemyndigheten senast den 10 september året för skatteutjämningsåret lämna landstingskommun och kommun uppgift om uppskattat tillskott av skatteunderlag och uppskattad skatteutjämningsavgift.

13 § Statistiska centralbyrån fastställer medelskattekraften senast den 31 december året före skatteutjämningsåret.

14 § I fråga om utbetalning av skatteutjämningsbidrag under skatteutjämningsåret tillämpas bestämmelserna i lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m.

Skatteutjämningsavgiften skall betalas med en tolftedel varje månad genom avräkning mot fordran enligt 4 § nyssnämnda lag. Vid avräkningen får på motsvarande sätt som där anges beräknade belopp användas i månaderna januari och februari samt jämkning med anledning av detta ske i mars månad.

15 § Statistiska centralbyråns eller länsskattemyndighets beslut enligt denna lag får överklagas hos regeringen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987 och tillämpas första gången i fråga om skatteutjämningsåret 1988 om inte annat följer av punkterna 2–5 nedan.

2. Genom lagen upphävs lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag och lagen (1985: 533) om skatteutjämningsavgift. De upphävda lagarna tillämpas dock alltjämt i fråga om skatteutjämningsbidrag för år 1987 och tidigare år respektive skatteutjämningsavgift för åren 1986 och 1987.

3. För skatteutjämningsåret 1988 gäller att grundgarantin inte för någon landstingskommun eller kommun får understiga grundgarantin för bidragsåret 1987 minskad med tre procentenheter.

4. För skatteutjämningsåret 1989 gäller dels att grundgarantin inte för någon landstingskommun eller kommun får understiga grundgarantin för bidragsåret 1988 minskad med tre procentenheter, dels att grundgarantin inte får understiga 98 procent av medelskattekraften.

5. Grundavgiften är, i stället för vad som sägs i 9 §, för varje skattekrona

skatteutjämningsåret 1988:
20 öre för landstingskommun
33 öre för kommun
skatteutjämningsåret 1989:
15 öre för landstingskommun
28 öre för kommun.

Lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272)

Härigenom föreskrivs att 52 § och 54 § 1 mom. uppbördslagen (1953: 272)[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
52 §[2]	
Skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall betalas genom insättning på skattepostgirokonto hos länsskattemyndigheten i det län där arbetsgivaren är registrerad för inbetalning och redovisning av arbetstagares skatt. Är arbetsgivaren ej registrerad, skall skatten betalas till länsskattemyndigheten i det län där arbetsgivaren är bosatt	Skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall betalas genom insättning på skattepostgirokonto hos länsskattemyndigheten i det län där arbetsgivaren är registrerad för inbetalning och redovisning av arbetstagares skatt. Är arbetsgivaren ej registrerad, skall skatten betalas till länsskattemyndigheten i det län där arbetsgivaren är bosatt. *Inbetalning från landstingskommun och kommun skall dock, såvitt gäller preliminär A-skatt, ske genom avräkning mot fordran enligt 4 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m.*

Sådan preliminär A-skatt eller kvarstående skatt, som ej har innehållits genom skatteavdrag, preliminär B-skatt samt tillkommande skatt skall betalas genom insättning på skattepostgirokonto hos den länsskattemyndighet till vilken skatten skall betalas enligt skattsedel.

Insättning enligt första eller andra stycket kan göras också genom inbetalning hos de banker, med vilka regeringen har träffat avtal därom.

Om arbetsgivare eller skattskyldig ej vet till vilken länsskattemyndighet inbetalning skall göras, skall skatten sättas in på skattepostgirokonto hos länsskattemyndigheten i det län där arbetsgivaren respektive den skattskyldige är bosatt.

Betalas skatt genom girering från postgirokonto, skall skatten anses vara inbetald den dag då gireringshandlingarna kom in till postanstalt. Statlig myndighet, som använder det centrala redovisningssystemet (system S) för betalning av skatt, skall anses ha betalt den dag då uppdrag att betala skatten sändes till redovisningscentral i systemet.

Inbetalning av skatt sker kostnadsfritt.

54 §	
1 mom.[3] En arbetsgivare, som har gjort skatteavdrag för preliminär A-skatt eller utgett lön för vilken månadsavgift skall redovisas enligt lagen (1984: 668) om uppbörd	1 mom. En arbetsgivare, som har gjort skatteavdrag för preliminär A-skatt eller utgett lön för vilken månadsavgift skall redovisas enligt lagen (1984: 668) om uppbörd

[1] Lagen omtryckt 1972: 75.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 771.
[2] Senaste lydelse 1986: 1288.
[3] Senaste lydelse 1986: 1288.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
av socialavgifter från arbetsgivare skall utan anmaning lämna uppgift (uppbördsdeklaration) om detta till den länsskattemyndighet som avses i 52 § första stycket. Arbetsgivare som avses i 3 § andra stycket sista meningen lagen om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare skall dock lämna deklarationen till länsskattemyndigheten i Stockholms län. Deklaration skall lämnas senast den 18 i uppbördsmånaden efter den månad då skatteavdraget gjordes eller lönen utgavs.	av socialavgifter från arbetsgivare skall utan anmaning lämna uppgift (uppbördsdeklaration) om detta till den länsskattemyndighet som avses i 52 § första stycket. Arbetsgivare som avses i 3 § andra stycket sista meningen lagen om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare skall dock lämna deklarationen till länsskattemyndigheten i Stockholms län. Deklaration skall lämnas *av landstingskommun och kommun senast den 12 och av annan arbetsgivare* senast den 18 i uppbördsmånaden efter den månad då skatteavdraget gjordes eller lönen utgavs.

Efter anmaning av länsskattemyndigheten eller lokal skattemyndighet är också den, som inte är deklarationsskyldig enligt första stycket, skyldig att avge uppbördsdeklaration.

Uppbördsdeklaration skall avges på heder och samvete samt avfattas på blankett enligt fastställt formulär.

Uppbördsdeklaration skall upptaga

1) arbetsgivarens personnummer, organisationsnummer eller särskilda redovisningsnummer;

2) uppgift om den tid för vilken redovisning lämnas;

3) det belopp som har dragits av för preliminär A-skatt;

4) sådan utgiven avgiftspliktig lön eller ersättning som avses i 2 kap. 3 § lagen (1981:691) om socialavgifter, dock inräknat det belopp som avses i punkt 5;

5) det belopp med vilket avdrag görs enligt 6 § lagen om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare;

6) den lön eller ersättning på vilken månadsavgiften beräknas;

7) månadsavgiftens belopp;

8) summan av skatt enligt punkt 3 och avgift enligt punkt 7.

En arbetsgivare, som har gjort skatteavdrag för kvarstående skatt, skall lämna uppgift *(uppbördsdeklaration för kvarstående skatt)* om detta. Sådan deklaration skall lämnas senast den 18 i uppbördsmånaden april och upptaga, förutom uppgift som avses i fjärde stycket 1, det belopp som dragits av för kvarstående skatt. I övrigt gäller i tillämpliga delar vad som sägs i första–tredje styckena.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

Lag om ändring i lagen (1984: 668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare

Härigenom föreskrivs att 9 och 14 §§ lagen (1984: 668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
9 §[1]	
Månadsavgiften skall betalas till den länsskattemyndighet till vilken uppbördsdeklaration skall lämnas och inom den tid som gäller för deklarationens avlämnande. I övrigt skall bestämmelserna i 52 § uppbördslagen (1953: 272) om inbetalning tilllämpas.	Månadsavgiften skall betalas till den länsskattemyndighet till vilken uppbördsdeklaration skall lämnas och inom den tid som gäller för deklarationens avlämnande. I övrigt skall bestämmelserna i 52 § uppbördslagen (1953: 272) om inbetalning tillämpas. *Vad där sägs om inbetalning från landstingskommun och kommun av preliminär A-skatt som innehållits genom skatteavdrag gäller också i fråga om månadsavgift.*
Har en arbetsgivare betalat in ett lägre belopp än som enligt uppbördsdeklarationen skall betalas som arbetsgivaravgifter och innehållen skatt skall beloppet i första hand räknas som betalning av den innehållna skatten.	
14	
Kvarstående avgift skall betalas senast den 1 mars året efter utgiftsåret i den ordning som gäller för inbetalning av månadsavgift.	Kvarstående avgift skall betalas senast den 1 mars året efter utgiftsåret i den ordning som gäller för inbetalning av månadsavgift. *Vad som sägs i 52 § första stycket sista meningen uppbördslagen (1953: 272) gäller dock inte i fråga om kvarstående avgift.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

[1] Senaste lydelse 1986: 1388.

Lag om ändring i lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m.

Härigenom föreskrivs att 1, 4 och 4 a §§ lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m.[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[2]	
Skattesatsen för kommuns och annan menighets uttag av skatt skall bestämmas i förhållande till det antal skattekronor och skatteören, som enligt länsskattemyndighetens beräkning kommer att påföras de skattskyldiga vid taxeringen det år skattesatsen skall fastställas, ökat med det antal skattekronor, som staten uppskattas skola tillskjuta enligt *lagen (1979:362) om skatteutjämningsbidrag.*	Skattesatsen för kommuns och annan menighets uttag av skatt skall bestämmas i förhållande till det antal skattekronor och skatteören, som enligt länsskattemyndighetens beräkning kommer att påföras de skattskyldiga vid taxeringen det år skattesatsen skall fastställas, ökat med det antal skattekronor, som staten uppskattas skola tillskjuta enligt *lagen (1987:000) om skatteutjämning.*

Om enligt 4 kap. 4 § andra stycket kommunallagen (1977: 179) eller 6 kap. 4 § tredje stycket lagen (1982: 1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter annan skattesats slutligt fastställs än den som har bestämts tidigare, skall den nya skattesatsen om möjligt bestämmas med hänsyn till det antal skattekronor och skatteören som har påförts de skattskyldiga vid taxeringen det år skattesatsen skall fastställas.

4 §[3]

Kommun är berättigad att under visst år av staten uppbära kommunalskatt med belopp som motsvarar vad som skulle utgå på grundval av antalet skattekronor och skatteören i kommunen enligt taxeringsnämndens beslut vid det föregående årets (taxeringsåret) taxering, beräknat efter den skattesats som har bestämts för året före taxeringsåret.

Har enligt 4 kap. 4 § kommunallagen (1977: 179) annan skattesats slutligt fastställts än den som har bestämts tidigare, skall till grund för utbetalningen läggas den utdebitering som har bestämts i samband med att budgeten fastställdes.

Kommunen är berättigad att under visst år av staten såsom förskott uppbära ett belopp som motsvarar produkten av den skattesats som har beslutats för året och det antal skattekronor och skatteören, som enligt taxeringsnämnds beslut rörande det föregående årets taxering till kommunal inkomstskatt har påförts de skattskyldiga. Det nu nämnda beloppet ingår i kommunens fordran hos staten vid ingången av året näst efter det år, då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot den kommunalskatt, som kommunen har rätt att uppbära av staten på grundval av taxeringen under

[1] Lagen omtryckt 1973: 437.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1977: 191.
[2] Senaste lydelse 1986: 1315.
[3] Senaste lydelse 1986: 1315.

året efter det år, då förskottet utanordnas enligt bestämmelserna i femte stycket.

Är antalet hos länsskattemyndigheten registrerade kyrkobokförda invånare i kommunen vid mitten av augusti månad taxeringsåret större än det var vid mitten av augusti månad två år tidigare, skall förskott, beräknat enligt tredje stycket, ökas i förhållande till ökningen i kommunens invånarantal mellan de angivna tidpunkterna. Sådant ökat förskott ingår i kommunens fordran hos staten och avräknas enligt tredje stycket. Länsskattemyndigheten skall senast den 10 september lämna kommunen uppgift om det invånarantal och det däremot svarande beräknade antalet skattekronor och skatteören, som skall ligga till grund för ökningen av förskottet.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör kommunens fordran hos staten enligt denna paragraf, *skall länsskattemyndigheten under samma år utanordna till kommunen* med en *tjugofjärdedel den 18 och en tjugofjärdedel den 20* i varje kalendermånad. Är kommunens fordran icke uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall *vid dessa tillfällen utbetalas* samma belopp som *har utbetalats* i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får länsskattemyndigheten dock förordna att *utbetalning* skall *ske med* annat belopp. Om något av de belopp som *utbetalades* i månaderna januari och februari inte motsvarar en tolftedel av kommunens fordran, skall den jämkning som *föranledes härav* ske i fråga om *det belopp, som utbetalas* i mars månad.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör kommunens fordran hos staten enligt denna paragraf, *fördelas* med en *tolftedel på* varje kalendermånad. *Vad som återstår, sedan avräkning har skett enligt 52 § uppbördslagen (1953:272), 16 § lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension, 9 § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare och 14 § lagen (1987:000) om skatteutjämning, skall länsskattemyndigheten utanordna till kommunen den 20 i månaden.* Är kommunens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall *utbetalningarna dessa månader grundas på* samma belopp som *utbetalningen* i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får länsskattemyndigheten dock förordna att *utbetalningen* skall *grundas på ett* annat belopp. Om något av de belopp som *utbetalningen* i månaderna januari och februari *grundats på* inte motsvarar en tolftedel av kommunens fordran, skall den jämkning som föranleds *av detta* ske i fråga om *utbetalningen* i mars månad.

Vad som har sagts om kommunalskatt tillämpas på motsvarande sätt i fråga om landstingsskatt.

4 a §[4]

Församling är berättigad att under visst år av staten uppbära församlingsskatt med belopp som motsvarar vad som skulle utgå på grundval av antalet skattekronor och skatteören i församlingen enligt taxeringsnämndens beslut vid det föregående årets (taxeringsåret) taxering, beräknat efter den skattesats som har bestämts för året före taxeringsåret. Har skattskyldig enligt lagen (1951: 691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som inte tillhör svenska kyrkan åtnjutit lindring i skattskyldigheten till församlingen, skall belopp, som församlingen annars skulle ha varit berättigad att uppbära av staten, nedsättas i motsvarande mån.

Har enligt 6 kap. 4 § lagen (1982: 1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter annan skattesats slutligt fastställts än den som har bestämts tidigare, skall till grund för utbetalningen läggas den utdebitering som har bestämts i samband med att budgeten fastställdes.

Församling är berättigad att under visst år av staten såsom förskott uppbära ett belopp som motsvarar produkten av den skattesats som har beslutats för året och det antal skattekronor och skatteören, som enligt taxeringsnämnds beslut rörande det föregående årets taxering till kommunal inkomstskatt har påförts de skattskyldiga. Det nu nämnda beloppet ingår i församlingens fordran hos staten vid ingången av året efter det år, då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot den församlingsskatt, som församlingen har rätt att uppbära av staten på grundval av taxeringen under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör församlingens fordran hos staten enligt denna paragraf skall länsskattemyndigheten under samma år utanordna till församlingen med en *tjugofjärdedel* den 18 *och en tjugofjärdedel den 20* i varje kalendermånad. Är församlingens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall vid dessa tillfällen utbetalas samma belopp som har utbetalats i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får länsskattemyndigheten dock förordna att utbetalning skall ske med annat belopp. Om något av de belopp som utbetalades i månaderna januari och februari inte motsvarar en tolftedel av församlingens fordran, skall den jämkning som föranleds härav ske i fråga om det belopp, som utbetalas i mars månad.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör församlingens fordran hos staten enligt denna paragraf skall länsskattemyndigheten under samma år utanordna till församlingen med en *tolftedel* den 18 i varje kalendermånad. Är församlingens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall vid dessa tillfällen utbetalas samma belopp som har utbetalats i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får länsskattemyndigheten dock förordna att utbetalning skall ske med annat belopp. Om något av de belopp som utbetalades i månaderna januari och februari inte motsvarar en tolftedel av församlingens fordran, skall den jämkning som föranleds härav ske i fråga om det belopp, som utbetalas i mars månad.

Vad som har sagts om församling tillämpas på motsvarande sätt i fråga om kyrklig samfällighet.

---

[4] Senaste lydelse 1986: 1315.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987. Intill den 1 januari 1988 skall dock hänvisningen i 1 § första stycket avse lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag och hänvisningen i 4 § femte stycket till 14 § lagen (1987: 000) om skatteutjämning avse 8 § lagen (1985: 533) om skatteutjämningsavgift.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982: 221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m. m.

Härigenom föreskrivs att 1 c § lagen (1982: 221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m. m. skall ha följande lydelse.

1 c §[1]

Vid bestämmande av det förskott på kommunalskatt, landstingsskatt och församlingsskatt enligt 4 och 4 a §§ lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m. som skall utbetalas under åren 1987 och 1988 samt av skatteunderlag för *bidragsåren* 1987 *och 1988* enligt lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag skall beräkningen grundas på ett justerat skatteunderlag enligt följande.

Vid bestämmande av det förskott på kommunalskatt, landstingsskatt och församlingsskatt enligt 4 och 4 a §§ lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m. som skall utbetalas under åren 1987 och 1988 samt av skatteunderlag för *bidragsåret* 1987 enligt lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag *och för skatteutjämningsåret 1988 enligt lagen (1987: 000) om skatteutjämning* skall beräkningen grundas på ett justerat skatteunderlag enligt följande.

Antalet skattekronor och skatteören enligt taxeringsnämndens beslut vid 1986 respektive 1987 års taxering skall omräknas till det antal som kan beräknas ha blivit påfört om grundavdraget enligt 48 § 2 mom. första stycket kommunalskattelagen (1928: 370) hade uppgått till 8 300 respektive 9 600 kronor vid nämnda taxeringar.

Vid bestämmande av skattesats för åren 1987 och 1988 skall bestämmelserna i denna paragraf beaktas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

[1] Senaste lydelse 1986: 494.

Avvägning mellan generella och specialdestinerade bidrag

1986/87:Fi304 av Agne Hansson och Gösta Andersson (c) vari yrkas

3. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder så att de specialdestinerade bidragen på sikt inlemmas i den kommunala skatteutjämningen.

1986/87:Fi306 av Olle Grahn m.fl. (fp, m, c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att finansdepartementet skyndsamt utarbetar och föreläg-ger riksdagen ett nytt förslag som utgör ett samlat åtstramningspaket, vari samtliga (även specialdestinerade) statsbidrag om 60 miljarder kronor vägs in i en helhetslösning med syftet att alla kommuner – "rika och fattiga" – deltar och bär sina relativa delar av nedskärningarna efter bärkraft samt beslutar att nuvarande skatteutjämningssystem/regler får gälla tills vidare i avvaktan på denna helhetslösning.

1986/87:Fi310 av Elver Jonsson och Lars Sundin (fp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att ett förslag till skatteutjämning mellan kommuner skyndsamt utarbetas, vilket har formen av ett samlat åtgärdspaket vari samtliga (även specialdestinerade) statsbidrag på området vägs in i en helhetslösning syftande till att alla kommuner, rika lika väl som fattiga, alltefter bärkraft skall ta på sig sin relativa del av nedskärningarna, och att förslaget ofördröjligen framläggs för riksdagen,

1986/87:Fi313 av Rolf Kenneryd m.fl. (c, m) vari yrkas

4. att riksdagen beslutar att finansieringen för 1988 gentemot budgetpro-positionen sker i sin helhet och i huvudsak genom nedskärningar i de specialdestinerade statsbidragen.

1986/87:Fi321 av Christer Eirefelt och Margareta Fogelberg (fp) vari yrkas

2. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för statsbidrag till komunerna som anförts i motionen.

Skatteutjämningssystemet

1986/87:Fi215 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

7. att riksdagen hos regeringen begär förslag till förändringar av det kommunala skatteutjämningssystemet, i enlighet med vad som i motionen föreslagits, i sådan tid att förändringarna kan träda i kraft fr.o.m. den 1 januari 1988.

1986/87:Fi217 av Alf Svensson (c) vari yrkas

4. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära ett nytt förslag till kommunalskatteutjämningssystem i enlighet med vad som i motionen anförts.

1986/87:Fi223 av Anna Wohlin-Andersson och Marianne Karlsson (c) vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1986/87:A466 – yrkas

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om skatteutjämningssystemet.

1986/87:Fi301 av Anita Bråkenhielm m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen med avslag på regeringens förslag till förändrat system för kommunalskatteutjämning hos regeringen begär nytt förslag i enlighet med de riktlinjer som i motionen anförts.

1986/87:Fi302 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå proposition 1986/87:100 vad avser förslag om revidering av skatteutjämningssystemet,

2. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till omarbetade övergångsbestämmelser för skatteutjämningssystemet i enlighet med vad som anförs i motionen, varvid systemets anpassning för övergång till en enhetlig skatt för stat och kommuner beaktas.

1986/87:Fi303 av Bertil Danielsson och Ewy Möller (m) vari yrkas att riksdagen beslutar avvisa regeringens förslag om revidering av det kommunala skatteutjämningssystemet.

1986/87:Fi304 av Agne Hansson och Gösta Andersson (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag i budgetpropositionens bilaga 9 om ändringar i lagen om kommunal skatteutjämning.

1986/87:Fi305 av Bo Lundgren m.fl. (m, fp, c) vari yrkas att riksdagen med avslag på regeringens förslag om ändrat skatteutjämningssystem som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen beträffande systemets framtida utformning.

1986/87:Fi308 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till nytt kommunalt skatteutjämningssystem för 1988,

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till provisoriskt skatteutjämningssystem för 1988 med den inriktning som anges i motionen.

1986/87:Fi309 av Stina Gustavsson m.fl. (c, fp, m) vari yrkas att riksdagen beslutar avslå förslaget om kommunal skatteutjämning samt hos regeringen begär nytt förslag utifrån vad som i motionen anförts.

1986/87:Fi310 av Elver Jonsson och Lars Sundin (fp) vari yrkas

2. att riksdagen hos regeringen anhåller att nuvarande regler för skatteutjämning mellan kommunerna får, i avvaktan på den under 1 begärda helhetslösningen, gälla tills vidare.

1986/87:Fi311 av Ingrid Hasselström Nyvall (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen yrkar avslag på förslaget till nytt skatteutjämningssystem.

1986/87:Fi312 av Mona Saint Cyr (m) vari yrkas att riksdagen, med avslag på regeringens förslag om skatteutjämning, anhåller om nytt förslag snarast som bättre beaktar de enskilda kommunernas faktiska förhållanden.

1986/87:Fi313 av Rolf Kenneryd m.fl. (c, m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till nytt kommunalt skatteutjämningssystem,

2. att riksdagen beslutar att begära att regeringen skyndsamt utarbetar och

förelägger riksdagen förslag till ett nytt kommunalt skatteutjämningssystem med i motionen angiven inriktning,

3. att riksdagen beslutar att nuvarande skatteutjämningssystem/regler får gälla tills vidare i avvaktan på denna helhetslösning.

1986/87:Fi314 av Gunilla André och Bengt Kindbom (c) vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1986/87:Ub680 – yrkas att riksdagen avslår regeringens förslag till förändringar av den kommunala skatteutjämningen.

1986/87:Fi320 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

3. att riksdagen avslår regeringens förslag till nytt skatteutjämningssystem och därav föranledda lagändringar,

1986/87:Fi321 av Christer Eirefelt och Margareta Fogelberg (fp) vari yrkas

1. att riksdagen avslår regeringens förslag till nytt skatteutjämningssystem.

1986/87:Fi322 av Kersti Johansson och Rune Backlund (c) vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1986/87:A498 – yrkas att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag till nytt kommunalt skatteutjämningssystem.

1986/87:Sk386 av Alf Svensson (c) vari yrkas

10. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till ändring av reglerna för skatteutjämning enligt vad som anförts i motionen.

Skatteutjämningsbidrag för enskilda kommuner

1986/87:Fi304 av Agne Hansson och Gösta Andersson (c) vari yrkas

2. att riksdagen beslutar justera lagen om kommunal skatteutjämning, så att Kalmar län i likhet med Blekinge garanteras en grundgaranti på minst 103 % av medelskattekraften.

1986/87:Fi315 av Olle Svensson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att Eskilstuna får grundgarantin höjd i enlighet med vad som gäller för kommuner i Bergslagsområdet, och att i övrigt de synpunkter tillgodoses som i motionen anförts om behovet av förändringar i systemet för kommuner i Södermanlands län.

1986/87:Fi318 av Jan Fransson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av skateutjämning för Gullspångs kommun.

Regional skatteutjämning

1986/87:Fi316 av Åke Wictorsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att det statliga skatteutjämningssystemet kompletteras med en regional skatteutjämning av det slag som för närvarande finns i Stockholms län, varvid resurser överförs till landstingen genom minskning av den statliga skatteutjämningsavgiften.

Extra skatteutjämningsbidrag

1986/87:Fi317 av Birger Rosqvist m.fl. (s) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande behovet av extra skatteutjämningsbidrag utöver regeringens förslag.

1986/87:Fi319 av Göran Magnusson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av att ytterligare medel tillförs anslaget Extra skatteutjämningsbidrag för att därigenom lindra övergångsproblemen för de i motionen nämnda kommunerna.

Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna

1986/87:Fi320 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas

4. att riksdagen till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 15 miljarder kronor.

Utredning om ett nytt skatteutjämningssystem

1986/87:Fi302 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

3. att riksdagen hemställer om tillsättande av en parlamentarisk utredning om övergång till enhetsskatt för stat och kommuner.

1986/87:Fi308 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

5. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära beredning och förslag för att åstadkomma en effektiv kommunal skatteutjämning att gälla fr.o.m. 1989 enligt vad i motionen anförts.

1986/87:Fi317 av Birger Rosqvist m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande den framtida inriktningen av den kommunala skatteutjämningen.

1986/87:Fi320 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

2. att riksdagen hos regeringen begär en skyndsam utredning om ett nytt system för statsbidrag till kommunerna enligt de riktlinjer som anförts i motionen.

1986/87:Fi321 av Christer Eirefelt och Margareta Fogelberg (fp) vari yrkas

3. att riksdagen hos regeringen begär en skyndsam utredning om ett nytt system för statsbidrag till kommunerna enligt de riktlinjer som anförts i motionen.

Skatteutjämningsavgift

1986/87:Fi308 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

3. att riksdagen beslutar att fr.o.m. 1988 avskaffa den särskilda kommunala skatteutjämningsavgiften (13 öre/skattekrona),

4. att riksdagen beslutar avskaffa den progressiva tilläggsavgiften ovanför 130 % av medelskattekraften fr.o.m. 1988.

1986/87:Fi320 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

6. att riksdagen antar förslag till lag om skatteutjämningsavgift enligt vad som anförts i motionen.

1986/87:Fi228 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

7. att riksdagen avslår regeringens förslag om bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen.

1986/87:Fi320 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

5. att riksdagen avslår förslaget om Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av kommunala företagsbeskattningen.

Konsekvensbeskrivning och kostnadsanalys för beslut med kommunalekonomiska konsekvenser

1986/87:Fi307 av Mona Saint Cyr och Ewy Möller (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kravet på kostnadsanalys och konsekvensbeskrivning i propositioner, som medför kommunala kostnadsökningar.

Propositionen

I propositionen anförs att skatteutjämningssystemet tillkom år 1966 för att ge kommuner och landsting möjligheter att bygga ut verksamheten så att alla medborgare i princip skulle få samma standard utan att skillnaderna i skattesats blev alltför stora. Förhållandena har sedan dess ändrats så till vida att skillnaderna i standard numera inte torde vara så stora. Däremot kvarstår alltjämt relativt stora skillnader i utdebitering. Systemet behöver nu ändras anförs det i propositionen i syfte att nå en bättre utjämning av de ekonomiska skillnaderna. Mellan de kommuner som har högst resp. lägst sammanlagd utdebitering är skillnaderna mycket stora. Nämnda skillnad uppgick år 1985 till 8:28 kr./skr.

Det nuvarande skatteutjämningssystemet, som trädde i kraft år 1980, betydde en kraftig höjning av garantinivån i de södra och mellersta delarna av landet. I den norra delen höjdes garantierna väsentligt mindre. Reformen innebar en ökning av bidragen med tillsammmans ca 2,9 miljarder i 1979 års penningvärde eller med 64 %.

Förhoppningen om att den kraftiga satsningen på skatteutjämningsbidragen skulle leda till en utjämning av skattesatserna infriades inte. Skillnaderna i utdebitering har i stället ökat sedan år 1979. Den nämnda inriktningen av reformen ledde till att skattesatserna generellt sett blev betydligt högre i Norrland än i övriga delar av landet.

I propositionen anförs att utvecklingen mot allt större utdebiteringsklyftor mellan den norra delen och övriga delar av landet måste brytas och bättre jämvikt mellan landsdelarna åstadkommas. Skatteutjämningssystemet, som är av stor betydelse i strävandena att nå en bättre regional balans, bör få en mer påtaglig regionalpolitisk inriktning än för närvarande. I vissa regionalpolitiskt prioriterade områden bör därför skatteutjämningsbidraget förstärkas. Samtidigt måste de statsfinansiella påfrestningarna till följd av skatteutjämningssystemets snabba kostnadsökning genom automatiken i systemet dämpas.

Systemet för kommunal skatteutjämning måste därför ändras så att man inom en reducerad medelsram får en kraftigare utjämningseffekt på skattesatserna. Medlen bör omfördelas så att en större andel ges till kommuner och landsting i de norra delarna av landet. Detta bör kunna ske inom ett i stort sett oförändrat skattetryck.

Den tekniska uppbyggnaden av skatteutjämningssystemet bör i princip behållas med bl.a. anknytningen till medelskattekraften som en viktig del i systemet. Det nuvarande intervallet om 3 procentenheter mellan skattekraftsklasserna bör dock minskas till 2. Skälet till detta är att effekterna av vissa ändringar som föreslås bör inarbetas i grundgarantin. Omvandlingen av dessa effekter till skattekraftsklasser underlättas om intervallerna minskas.

Spärreglerna i nuvarande system bör avvecklas och effekterna av dessa inarbetas i grundgarantierna. I ett nytt system behöver också det nuvarande bidraget till högskattekommunerna för sänkning av skattesatserna inarbetas i grundgarantin. Den skattesats som får användas vid beräkningen av skatteutjämningsbidraget föreslås bli maximerad till viss nivå. Kommuner och landsting med en högre skattesats får därför mindre bidrag än de skulle ha fått om den egna skattesatsen obegränsad fått ligga till grund för bidragsberäkningen. I möjligaste mån har hänsyn tagits till denna förlust, när förslag till grundgarantier har upprättats.

Det är nödvändigt med en relativt kraftig förändring av relationerna i grundgarantinivå mellan den norra och den södra delen av landet för att uppnå den eftersträvade utjämningen. I propositionen föreslås därför att grundgarantierna i den södra delen i princip sänks med 5 procentenheter och att bidragsvolymen i den norra delen behålls i stort sett oförändrad. I vissa sysselsättningsmässigt utsatta områden bör bidraget förstärkas. Grundgarantierna för Bergslagskommunerna bör därför höjas, liksom grundgarantierna för kommunerna och landstinget i Blekinge län. För att ytterligare förstärka den regionalpolitiska effekten föreslås vidare att en viss omfördelning görs inom norra delen av landet från kust till inland.

I propositionen föreslås en ny teknik för beräkning av skillnader i kostnader för åldersstruktur och social struktur. Remissinstanserna har påtalat vissa tekniska brister i förslaget. Beräkningsmetoden bygger i huvudsak på skatteutjämningskommitténs förslag. Åldersfaktorn och bidrag för befolkningsminskning beräknas var för sig och bestäms med en decimal.

De åldersberoende verksamheter som beaktas i skatteutjämningssystemet kompletteras med gymnasieskolan för kommunerna och med den öppna vården för landstingen.

Två komponenter för beaktande av kostnader för statskommunala bostadsbidrag, som kommittén har föreslagit, tas bort. Ifrågavarande komponent anger andel invånare 0–18 år. Skälet härför är av närmast teknisk natur. Kostnaderna föreslås bli beräknade enbart med hänsyn till andelen familjer med bostadsbidrag.

Kostnaderna för barnomsorg beräknas med utgångspunkt i antalet barn i berörda åldrar och att den faktiska utbyggnaden av barnomsorgen tills vidare vägs in till 50 %, dvs. i princip det system som nu tillämpas.

Hänsyn bör tas till kommunernas kostnader för socialbidrag. För att kommunerna själva i så liten utsträckning som möjligt skall kunna påverka

skatteutjämningsbidragets storlek bör beräkningen baseras på antalet bidragshushåll i resp. kommun. Vissa kostnader för socialbidrag ersätts av staten med stöd av förordningen (1984:683) om statlig ersättning för mottagande av flyktingar och vissa andra utlänningar. Sådana bidragshushåll för vilka statlig ersättning lämnas enligt denna förordning bör räknas bort vid beräkningen av skatteutjämningsbidraget.

Enligt nuvarande system får kommunerna ett tillägg till grundgarantin om befolkningsminskningen under den senaste tioårsperioden överstiger 5 %. I propositionen föreslås att samma gränsvärden även skall gälla för landstingen. Det innnebär att bidraget för befolkningsminskning mer än fördubblas.

Den egna skattesatsen används för närvarande vid uträkningen av skatteutjämningsbidraget. Detta förhållande har kritiserats från den utgångspunkten att skatteutjämningssystemet i princip skall vara opåverkbart av kommunernas och landstingens egna åtgärder. I propositionen föreslås en maximering av den skattesats som får läggas till grund för bidragsberäkningen. Taket sätts till 16 kr./skr. för kommunerna, 13:50 kr./skr. för landstingen och till 29:50 kr./skr. för de kommuner som inte ingår i landsting. De kommuner och landsting som har en högre skattesats får genom denna ändring minskade skatteutjämningsbidrag. Denna bidragsminskning har i möjligaste mån kompenserats genom en högre grundgaranti.

I propositionen anförs att det i nuvarande statsfinansiella läge finns skäl att behålla skatteutjämningsavgiften. Den bör dock minskas successivt med sammanlagt 0:14 kr./skr. under åren 1988–1990. Målet bör enligt propositionen vara att på sikt helt kunna avveckla skatteutjämningsavgiftens generella del.

Den nuvarande tilläggsavgiften behålls. Gränsen för uttagande av tilläggsavgiften bör emellertid sänkas från nuvarande 135 % till 130 % av medelskattekraften. Progressiviteten bör behållas oförändrad.

Motionerna

I *motion Fi320* (fp) anförs att skatteutjämningssystemet inte kan ses som ett från övriga statsbidrag isolerat bidragssystem till kommuner och landsting. De sammanlagda statliga bidragens effekter på den kommunala verksamhetens omfattning och inriktning måste kartläggas och beaktas.

En annan utgångspunkt är att ambitionsnivån inom det system som skall utjämna måste vara hög. Annars blir effekterna för de människor som lever i svaga regioner enligt motionärernas uppfattning oacceptabla.

Motionärerna tar en tredje utgångspunkt i den viktiga principen om kommunal självstyrelse och kommunal demokrati. Motionärerna anser att medborgarna i enskilda kommuner och landsting bör ha rätt att själva besluta om omfattning och inriktning på den kommunala resp. landstingskommunala servicen i så stor utsträckning som möjligt. Varje kommun bör således själv fatta beslut om avvägningen mellan skattesatsens höjd och servicens ambitionsnivå. Självfallet finns det undantag där enhetlighet inom hela riket bör gälla, men detta kan styras lika väl genom lagstiftning som genom statsbidragens utformning.

För det fjärde anser motionärerna att statsbidragen bör vara så konstruera-

de att inga "dubbla budskap" uppstår. För närvarande är det otvivelaktigt så att vissa statsbidrag fungerar som stimulanser till ytterligare utbyggnad samtidigt som statsmakternas övriga signaler till kommunerna går ut på att begränsa utbyggnaden. Sådana motstridiga signaler bör i möjligaste mån undvikas och i varje fall inte byggas in i det permanenta bidragssystemet.

Slutligen anser motionärerna det viktigt att bidragssystemet är så litet byråkratiskt som möjligt. I dagens system – det gäller framför allt i fråga om driftsbidragen – är de administrativa hanteringskostnaderna avsevärda.

Med utgångspunkt i dessa principer anser motionärerna för det första att de nuvarande driftbidragen bör förändras till mer generella och schabloniserade efter invånarantal.

Med sådana schabloniserade statsbidrag blir bidragssystemet neutralt mellan "rika" och "fattiga" kommuner. Systemet innehåller då inte heller några statliga pekpinnar utan varje kommun får själv avgöra hur olika verksamheter skall bedrivas.

Motionärerna föreslår en kartläggning som bör diskutera om sådana bidragsbelopp skall vara helt fria för användning inom vilken verksamhet som helst eller om de skall vara bundna till något visst område.

Efter det att en schablonisering har genomförts bör den totala nivån i statsbidragen till kommunerna justeras genom förändringar i dessa schablonbidrag.

För det andra anser motionärerna att det som komplement till ett sådant folkmängdsrelaterat statsbidragssystem krävs ett utjämningssystem med hög ambitionsnivå. Samtidigt måste det påpekas att behovet av kompenserande omfördelning blir mindre när den nuvarande favoriseringen av "rika" kommuner genom driftbidragen försvinner.

Det finns enligt motionärernas uppfattning starka principiella skäl till att den skattesats som skall användas vid beräkningen av skatteutjämningsbidraget bör vara medelutdebiteringen och inte den egna utdebiteringen t.ex. 16 kr./skr. för primärkommun och 13 kr./skr. för landstingskommmun och 29 kr./skr. för kommuner utanför landsting.

Med denna konstruktion på statsbidragen till kommunerna försvinner behovet av skatteutjämningsavgiften. Om utjämningssystemets regler innebär en automatisk kostnadsökning för staten kan detta justeras inom ramen för de generella folkmängdsrelaterade bidragen.

Motionärerna påpekar att en omläggning av statsbidragen till kommunerna enligt dessa riktlinjer måste ske under en lång övergångstid. De nämnda principerna kommer att medföra stora förändringar i statsbidragsbelopp för olika primärkommuner resp. landsting.

Flertalet av dagens driftbidrag torde kunna schabloniseras utan alltför omfattande omfördelande effekter mellan olika kommuner. Ett väsentligt undantag är emellertid statsbidragen till barnomsorgen.

En schablonisering kan dock inte genomföras för alla typer av statsbidrag. Det finns t.ex. vissa verksamheter som vid olika tidpunkter bara krävs inom vissa kommuner/regioner.

Den föreslagna schabloniseringen bör inte utesluta att staten under kortare perioder vill stimulera utbyggnaden av någon verksamhet genom ett temporärt investeringsbidrag.

Sammanfattningsvis kräver motionärerna en snabb utredning om de totala statsbidragen till kommunerna enligt dessa riktlinjer.

I avvaktan på förslag enligt ovanstående bör nuvarande skatteutjämningssystem fortsätta att gälla med vissa förändringar i fråga om skatteutjämningsavgiften.

Den indragning av medel från den kommunala sektorn som föreslås bör tills vidare ske genom en höjning av skatteutjämningsavgiften.

Med hänsyn till förändringarna i befolkningens ålderssammansättning föreslås att avgiften höjs med 5 öre/skr. för landstingskommun och med 9 öre/skr. för primärkommun.

Skatteutjämningsavgiften blir därmed 46 öre/skr. för primärkommun och 29 öre/skr. för landsting under 1988. Det bör ankomma på utskottet att utforma erforderlig lagtext. Motionärerna avvisar helt det progressiva inslaget i skatteutjämningsavgiften. De avvisar också kompensationen för slopad kommunal företagsbeskattning med 1,6 miljarder kronor.

I *motion Fi308* (c) anförs att samhällsverksamheterna i stor omfattning bedrivs av kommuner och landsting. Den övervägande delen av kommunverksamheterna avser grundläggande samhällsservice såsom utbildning, social omsorg och sjukvård. Det borde från jämlikhetssynpunkt vara en självklarhet att grundläggande samhällsservice tillhandahålls medborgarna på likvärdiga ekonomiska villkor. Skattekraftsutjämningen är ett medel att nå detta mål.

Skatteutjämningen kan även värderas från många andra aspekter. En sådan aspekt är den regionalpolitiska. Ingen statlig satsning har så effektivt och så obyråkratiskt som skatteutjämningen medverkat till att skapa arbetstillfällen i ekonomiskt resurssvaga regioner och kommuner.

Förslagen i motionen är inriktade på två olika tidshorisonter. Den första tar sikte på det kommunala budgetåret 1988. Förslagen i motionen till denna del inriktas på att förhindra att den kommunala utjämningen dräneras på pengar och därmed förlorar sin roll i fördelningspolitiken.

Förslagen för 1988 innebär att regeringens förslag till nedskärningar i skatteutjämningssystemet avvisas. I stället förstärks den kommunala skatteutjämningen.

Förslagen finansieras inom kommunsektorn genom överföring från de specialdestinerade bidragen (skolan undantagen) samt genom att nuvarande kompensation till kommunerna från den förändrade företagsbeskattningen slopas. Dessutom föreslås att den särskilda kommunala skatteutjämningsavgiften (13 öre/skr.) och den progressiva tilläggsavgiften avskaffas.

Centerpartiet delar inte regeringens uppfattning att de konstaterade skillnaderna i fråga om skattesats mellan de olika länsgrupperna skulle bero på inriktningen av 1979 års skatteutjämningsreform. Enligt motionärernas mening har utvecklingen av skattesatserna följande huvudsakliga orsaker.

Alla kommuner ingår inte i utjämningssystemet. Motionärerna delar således inte uppfattningen som framförs i propositionen att skillnaden i skattesats mellan skogslänen och storstadslänen beror på regelsystemet som sådant. Skillnaden uppstår genom att de regler som tillämpas för kommunerna inom utjämningen inte tillämpas för kommunerna utanför utjämningen.

Motionärerna anser att samtliga kommuner bör omfattas av den kommunala skatteutjämningen.

Vidare anser motionärerna att servicenivå och effektivitet skapar skillnader. Motionärerna anser också att en annan starkt bidragande orsak till den kommunalekonomiska ojämlikheten är utformningen av de specialdestinerade statsbidragen. Dessa har en klar tendens till att förstärka den ojämlikhet som har sin grund i olikheterna i fråga om skattekraft (skolan undantagen). I en studie utförd på uppdrag av expertgruppen för studier i offentlig ekonomi konstateras: "Kommuner med bäst ekonomi (skattekraft) får höga bidrag" (Ds Fi 1986:7).

I avvaktan på en beredning föreslår centern följande regler under 1988.

- *Grundgaranti* med bibehållande av skattekraftsklasser med 3-procentsintervaller från 103 % till 152 % av medelskattekraften. (Ändring i förhållande till propositionen.)
- *Tillägg eller avdrag på grund av ogynnsam resp. gynnsam åldersstruktur*
  Tillägg har gjorts för kommunernas kostnader för gymnasieskolan samt för landstingens kostnader för den öppna vården. Barnomsorgskostnaderna beaktas enligt nuvarande regler. Kommunernas kostnader för socialbidrag beaktas med den begränsningen att endast hänsyn till antalet bidragshushåll tas. Andelen familjer med bostadsbidrag beaktas men kostnadsberäkningen maximeras enligt villkoren för statligt bidrag. Vidare godtas den tekniska förändringen som föreslås i propositionen nämligen att åldersfaktorn och bidrag för befolkningsminskning beräknas var för sig och bestäms med en decimal (i huvudsak enligt propositionen).
- *Tillägg för stor befolkningsminskning*
  Motionärerna godtar skatteutjämningskommitténs förslag att den kompensation för folkminskning som nu gäller för kommunerna också skall gälla för landstingen (enligt propositionen).
- *Skatteutjämningsbidraget beräknas med utgångspunkt från medelskattekraften och kommunernas och landstingskommunernas egna skattesatser upp till 18 kr. för kommunerna och 14:50 kr. för landsting och 32:50 kr. för kommuner utanför landsting* (ändring i förhållande till propositionen).
- *Nuvarande spärregel om en höjning av grundgarantin med lägst 3 % av medelskattekraften i förhållande till de regler som gällde 1979 slopas* (enligt propositionen).
- *Nuvarande spärregel innebärande att avdrag för gynnsam åldersstruktur inte får leda till lägre skattekraftsgaranti än 100 % av medelskattekraften bibehålls* (ändring i förhållande till propositionen).

Dessa förslag kompenserar enligt motionärerna kommunerna och landstingen i södra Sverige som förlorar utjämningsmedel enligt regeringsförslaget. Likaså kompenseras kommunerna i norra Sverige för det inkomstbortfall dessa får som följd av propositionens regler om maximering av skattesatsen till 16 kr.

Förslagen finansieras genom att kommunernas kompensation för förändrad företagsbeskattning slopas. Vidare sker en viss överföring av specialdestinerade bidrag till skatteutjämningen.

I *motion Fi215* (m) förordas en realt sett oförändrad kommunal utgiftsvolym. Det innebär jämfört med en 2-procentig volymökning att kostnaderna för den kommunala verksamheten skall reduceras med 4,5 miljarder kronor 1988. Merparten av statsbidragen till kommunerna bör på sikt avvecklas med undantag för bl.a. ett väl fungerande skatteutjämningssystem. Detta är nödvändigt dels för att öka det kommunala självstyret, dels för att kunna sänka det totala skattetrycket.

En minskning av statsbidraget till kommunerna får inte leda till kommunalskattehöjningar. Sådana skulle motverka strävan mot ett sänkt skattetryck och ökad valfrihet för de enskilda medborgarna. Motionärerna förordar därför att ett lagstadgat kommunalt skattestopp skall införas.

En förutsättning för minskade statsbidrag och kommunalt skattestopp är att det sker en omfattande avreglering av statliga föreskrifter och bidragsbestämmelser. En minskning av de specialdestinerade statsbidragen går väl att förena med att verksamhetsvolymen skall vara oförändrad.

Redan nästa år bör ett så stort antal specialdestinerade statsbidrag som möjligt ersättas av ett allmänt kommunalt bidrag. Detta skall ske samtidigt som de detaljregleringar och bidragsbestämmelser som är förknippade med statsbidragen avvecklas. Regeringen bör skyndsamt förelägga riksdagen förslag där de specialdestinerade bidragen slås samman till ett allmänt bidrag som fördelas mellan kommunerna på ett likartat sätt som de specialdestinerade bidragen.

Motionärerna föreslår att de specialdestinerade statsbidragen minskas med 3,3 miljarder kronor för 1988. Dessutom bör kompensationen för bolagsskatten avskaffas, vilket innebär ett intäktsbortfall för primärkommunerna med 1,6 miljarder kronor. Därutöver minskas kommunernas skatteintäkter med 3 miljarder kronor till följd av förslaget om grundavdrag för barn. Minskningen bör göras redan 1988 i samband med att staten transfererar skatteintäkter till kommunerna. Totalt innebär således förslaget ett intäktsbortfall med 7,9 miljarder kronor.

Samtidigt föreslås emellertid att skatteutjämningsavgiften avskaffas år 1988 och att en viss förstärkning görs av den nuvarande kommunala skatteutjämningen, främst i syfte att stimulera till lägre kommunalskattesatser. Tillsammans beräknas dessa förslag tillföra kommunerna 4,8 miljarder kronor.

Den nu redovisade åtstramningen gentemot kommunerna uppgår således, utöver regeringens förslag, till 3,1 miljarder kronor för 1988. För att kunna stödja de kommuner som kan hamna i en besvärlig ekonomisk situation föreslår motionärerna ett särskilt stöd.

Skatteunderlaget från fysiska personer skall utgöra underlaget för den skattefinansierade delen av kommunernas verksamhet. Några särskilda avgifter på skatteunderlaget bör därför inte förekomma. Skatteutjämningsavgiften bör därför avvecklas i sin helhet.

För att begränsa den kommunala tillväxten bör de riktade statsbidragen till kommunerna successivt minskas. Skatteutjämningen bör då inte urholkas. Tvärtom kan den behöva stärkas när de riktade statsbidragen till kommunerna minskar.

Skatteutjämningsbidraget bör beräknas utifrån en fix skattesats, vilken bör vara 16 kr. för primärkommun och 13:50 kr. för landstingskommun samt 29:50 kr. för landstingsfri kommun.

Detta leder till att vissa kommuner med hög skatt får lägre bidrag om inte samtidigt andra åtgärder vidtas. Motionärerna accepterar därför regeringens förslag om höjda grundgarantinivåer för de kommuner och landsting som ligger över dessa skattesatser.

De stora utdebiteringsskillnader som förekommer trots den omfattande utjämningen av skattekraft beror till betydande del på den politik som förs i olika kommuner. En del kommuner för en medveten högskattepolitik, till inte ringa del uppmuntrad av de incitament som det nuvarande skatteutjämningssystemet har medfört.

Genom att staten tidigare under lång tid stimulerat till högre utdebitering är det nu angeläget att i stället stimulera till skattesänkningar. Motionärerna föreslår därför att kommuner med särskilt hög kommunal utdebitering, med vilket de avser över 17 kr. per skr. för primärkommun, erhåller ett särskilt bidrag för att stimulera till skattesänkning. Det extra skatteutjämningsbidraget skall utbetalas med 50 % av skattesänkningen ned till 17 kr. per skr. det år skattesänkningen genomförs. Därigenom får skatteutjämningen ett inslag som stimulerar till lägre skattesatser och minskade utdebiteringsskillnader mellan olika kommuner.

Den tekniska uppbyggnaden av skatteutjämningssystemet bör i allt väsentligt bibehållas. Grundgarantierna för 1987 bör också bibehållas med undantag av den korrigering som sker för kommuner med över 16 kr. resp. 13:50 kr. i utdebitering.

När det gäller tekniken för beräkning av skillnader i kostnader för åldersstruktur och socialstruktur kan regeringens förslag accepteras med vissa undantag. Kostnader för barnomsorg bör beräknas uteslutande med utgångspunkt i antalet barn i berörda åldrar. Något hänsynstagande till den faktiska utbyggnaden av barnomsorgen bör inte ske.

Kommunalskatteutjämningskommittén föreslog att en särskild faktor, individ- och familjeomsorg, med en mycket komplicerad beräkningsmodell, skulle införas. Regeringen föreslår i stället att hänsyn skall tas till antalet hushåll som erhåller socialbidrag minskat med antalet hushåll som får ersättning av statsbidrag. Motionärerna föreslår att faktorn kostnad för socialbidrag skall omfatta hela antalet hushåll som får socialbidrag.

Skatteutjämningskommitténs förslag om tillägg vid stor befolkningsminskning accepteras.

Det av motionärerna föreslagna skatteutjämningssystemet innebär att utbetalade skatteutjämningsbidrag kommer att öka något. Storleken beror till viss del på hur mycket de kommunala skattesatserna sänks i högskattekommuner. Avvecklingen av skatteutjämningsavgiften ger också kommuner och landsting ett betydande tillskott. Mot detta skall ställas den neddragning av de specialdestinerade statsbidragen som motionärerna föreslår.

I *motion Fi302* (vpk) anförs att kommunerna har viktiga samhällsuppgifter när det gäller utbildning, omsorg och vård av såväl gamla som unga, bostäder och arbete. All erfarenhet visar att t.ex. en expansiv kommunal verksamhet

är ett bra medel för arbete och utveckling i regionerna. En hård nedskärningspolitik mot kommunerna riskerar att drabba de svaga grupperna och bidra till arbetslöshet och andra regionala problem. Ekonomiska orättvisor och social nedrustning följer i spåren av åtstramningspolitik mot kommunerna. Därför är vänsterpartiet kommunisterna i stället anhängare av en politik som garanterar kommunala resurser för en välfärdspolitik och fördelningspolitik till de svaga gruppernas försvar.

Trots skatteutjämningsbidragen växer klyftorna mellan rika och fattiga kommuner och utgör ett allvarligt samhällsproblem. Tendensen av befolkningskoncentration till storstäderna och folkminskning i flertalet län i landet bidrar till växande klyftor.

Detta tvingar fram hög kommunal utdebitering i flertalet kommuner medan vissa andra har en bosättning av höginkomsttagare och därför kan hålla en relativt låg kommunalskatt. De stora skillnaderna mellan kommunerna beror huvudsakligen på olika förutsättningar. Regelmässigt är det hög skattekraft i lågskattekommunerna och låg skattekraft i högskattekommunerna.

Det är därför enligt motionärerna nödvändigt att införa en enhetsskatt för stat och kommun där kommunerna erhåller sin andel av skatten för att klara basbehoven med utgångspunkt från fastställda kriterier beräknade på faktorer som befolkningsstruktur, skolans och den sociala omvårdnadens behov osv. Motionärerna anser att förslaget i propositionen innebär en klar strävan att skjuta över kostnaden för skatteutjämningen på kommunsektorn för att därmed skona statskassan. Därigenom ökas pressen på den orättvisa proportionella skatten som drabbar låg- och normalinkomsttagare hårdast. Staten har helt andra möjligheter till fördelningspolitiskt bättre inkomstkällor och kan dessutom prioritera mellan de verkligt stora utgiftsområdena i samhället.

Motionärerna anser därför att skatteutjämningssystemet i princip bör bibehållas, men den garanterade skattekraften tryggas i huvudsak via av staten tillskjutet tillskott av skatteunderlag. Grundgarantin bör lägst vara 101 % av medelskattekraften (i likhet med skatteutjämningskommitténs förslag). Vissa tekniska förändringar i beräkningen av grundgarantins olika faktorer för åldersstruktur och social struktur, gymnasieskola och barnomsorg har i förslaget en positiv inriktning. Men fortfarande uppvisar den föreslagna inplaceringen av kommunerna i grundgarantin till synes oförklarliga skillnader särskilt vid jämförelse med resp. kommuns ekonomi- och kostnadssituation.

Tekniken med beräkningen av faktorer och tillägg för fastställande av grundgarantin måste bli föremål för ytterligare analys och översyn i syfte att utforma indextal för korrekta värden. Syftet bör vara att anpassa systemet som en övergångsform till en enhetsskatt för stat och kommuner. Skatteutjämningsavgiften på 0,37 kr./skr. för 1987 kan inte godtas. Skatteutjämningssystemet, som hittills närmast haft karaktären av ett provisorium, måste ersättas av en mera långsiktig och varaktig lösning som kan trygga en demokratisk kommunalskattepolitik med beaktande av såväl en fördelningspolitisk som en regionalpolitisk målsättning.

Statsbidragen till kommunsektorn

Den kommunala verksamheten finansieras främst genom utdebitering av kommunalskatt. I landstingskommunerna svarar skatterna för ca 60 % av finansieringen och i kommunerna utgör de ca 42 % av de totala inkomsterna. Övriga finansieringskällor är statsbidrag, avgifter och lån.

För landstingskommunerna utgörs en väsentlig del av finansieringen av den s.k. Dagmarersättningen, dvs. överföringen av medel från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen. Den ingår i tabell 1 under rubriken Vårdavgifter, bidrag och ersättningar.

Tabell 1. Vissa inkomster för landstingen 1970–1985, i procent av resp. års totala inkomster

	1970	1975	1980	1985	
				%	Mdkr
Landstingsskatt	53	59	62	62	48,7
Skatteutjämningsbidrag	5	4	5	6	4,8
Vårdavgifter, bidrag och ersättningar	25	25	24	25	19,5
Nya lån	2	4	1	1	0,6
Övriga inkomster	13	6	5	3	2,9
Summa inkomster					
procent	100	100	100	100	
miljarder kronor	9,6	21,4	50,5		78,8

I kommunerna har statsbidragen svarat för ungefär en fjärdedel av inkomsterna under det senaste decenniet. Det framgår av tabell 2.

Tabell 2. Vissa inkomster för kommunerna 1970–1985, i procent av resp. års totala inkomster

	1970	1975	1980	1985	
				%	Mdkr
Kommunalskatt	41	41	43	41	69,9
Skatteutjämningsbidrag	3	3	4	4	6,2
Specialdest. statsbidrag	18	21	22	22	36,9
Erhållna avgifter	13	14	17	19	33,3
Nya lån	8	8	4	3	5,3
Övriga inkomster	17	13	10	10	18,7
Summa inkomster					
procent	100	100	100	100	
miljarder kronor	29,7	52,5	108,3		170,0

Bidragen och ersättningarna från staten till kommunsektorn kan indelas i tre huvudgrupper: allmänna bidrag, specialdestinerade bidrag samt ersättningar från sjukförsäkringssystemet. Det allmänna bidraget utgör ett tillskott till den kommunala ekonomin utan särskilda förbehåll beträffande medlens användning. Det utgår som ordinarie och extra skatteutjämningsbidrag.

De specialdestinerade statsbidragen utgår till viss kommunal verksamhet. De kan gälla dels verksamheter som kommuner och landstingskommuner måste ombesörja enligt beslut av riksdag och regering, dels frivilliga verksamheter som staten vill stimulera. De specialdestinerade bidragen utgör den största bidragsposten till den kommunala sektorn även om en successiv förskjutning skett mot skatteutjämningsbidrag. Av tabell 3 framgår att de specialdestinerade bidragen år 1970 utgjorde närmare 78 % av de totala statsbidragen.

Tabell 3. Statsbidrag och ersättningar till kommuner och landstingskommuner (miljarder kronor)

	1970	1975	1980	1985	1987
Allmänna bidrag	1,5	2,6	6,6	11,0	13,3
därav kommuner	1,0	1,6	3,9	6,2	7,5
landstingskommuner	0,5	1,0	2,7	4,8	5,8
Specialdestinerade bidrag	7,3	14,1	28,6	39,4	44,0
därav kommuner	6,0	11,2	24,2	36,9	
landstingskommuner	1,3	2,9	4,4	2,5	
Ersättning från sjukförsäkringssystemet	0,6	1,4	5,5	11,5	12,2
Totalt	**9,4**	**18,1**	**40,7**	**61,9**	**69,5**
Andel allmänna bidrag i % av totala bidrag	16,0	14,4	16,2	17,7	19,1
Andel specialdestinerade bidrag i % av totala bidrag	77,7	77,9	70,3	63,7	63,3

År 1987 beräknas de specialdestinerade bidragen uppgå till 44 miljarder kronor. De skulle därmed svara för ca 63 % av de totala statsbidragen.

Staten specialdestinerar statsbidrag till ca 60 olika kommunala och landstingskommunala verksamheter. Kommunerna kan därutöver få del av statsbidrag som också utgår till näringslivet.

De specialdestinerade statsbidragen utgår som drift- och investeringsbidrag. År 1986 svarade driftbidragen för drygt 95 % av de specialdestinerade statsbidragen.

Investeringsbidragens andel varierar i omfattning mellan olika år. Detta kan förklaras med att investeringsbidragen i viss utsträckning utgör stimulansbidrag. Genom att möjliggöra för kommunerna och landstingskommunerna att söka investeringsbidrag inom en sektor söker staten stimulera utbyggnaden av en kommunal verksamhet. När utbyggnaden av verksamheten är avklarad och stimulansmotivet upphört kan bidraget minskas eller helt upphöra. Ett exempel är bidragen till kommunala avloppsreningsverk som upphörde budgetåret 1980/81.

De specialdestinerade statsbidragens fördelning på olika kommunala verksamheter år 1985 visar att huvuddelen av bidragen – ca 50 % – går till den kommunala undervisningen, dvs. grundskolan, gymnasieskolan och vuxenutbildningen. Socialtjänsten, vari ingår barnomsorg, pensionärs- och handikappservice samt individ- och familjeomsorg erhåller drygt 30 % av de totala specialdestinerade statsbidragen. Bidragen till undervisning och social

omsorg svarar således för drygt 80 % av de totala driftbidragen till kommunerna. En tiondel av statsbidragen fördelas till verksamheter inom områdena mark, bostäder och kommunikationer. År 1981 infördes statsbidraget till sysselsättningsbefrämjande åtgärder i kommunerna och utgjorde då 2,9 % av de totala driftbidragen. År 1985 utgjorde bidraget 5,8 % av de totala driftbidragen.

På den landstingskommunala sidan utgör statsbidrag och ersättningar till hälso- och sjukvården den överlägset största delen med nära 70 %. Därnäst kommer andelen statsbidrag till undervisning och kultur, som utgör 10 % av det totala statsbidraget till landstingskommunerna.

I statskontorets rapport Generellt statsbidrag till kommuner – modellskisser (Ds Fi 1983:26), till expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, belyses statsbidragens betydelse för olika verksamheter i kommunerna. De fem största bidragens andel av resp. verksamhets totala kostnader år 1980 undersöktes. Statsbidragen har för de undersökta områdena en stor betydelse som inkomstkälla. Detta gäller i särskilt hög grad för grundskolan. I följande sammanställning redovisas motsvarande täckningsgrad år 1985.

Tabell 4. Statsbidragens andel av driftkostnaderna (procent)

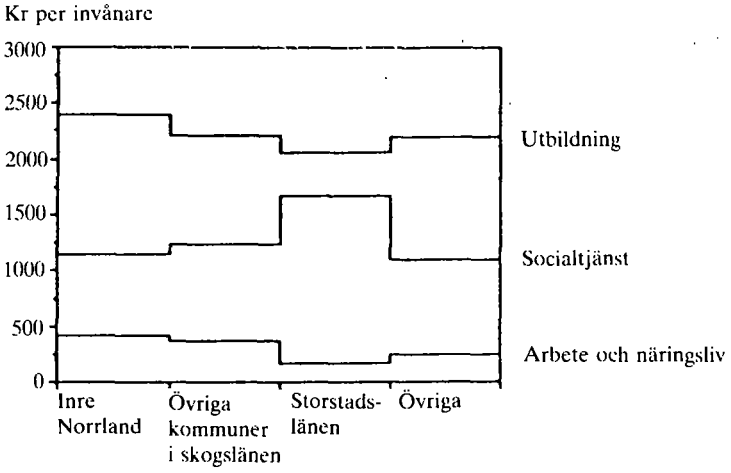
Statsbidrag till	1985
1. Grundskola, undervisning	73
2. Gymnasieskola, undervisning	57
3. Förskola och fritidshem	48
4. Bostadsbidrag	23
5. Bidrag till arbetsbefrämjande åtgärder	63
Statliga driftbidrag i procent av totala driftkostnaderna	20

Undersökningen visar att statsbidraget till grundskolan är det största bidraget i samtliga kommuner. Inom utbildningsområdet och för verksamhet inom arbete och näringsliv är kommunerna i inre Norrland (de fyra nordligaste länen utom kustkommunerna) de största mottagarna av statliga driftbidrag (beräknat per invånare).

En motsatt tendens kan skönjas för statsbidraget till barnomsorgen. I kommuner med lågt invånarantal svarar bidragen till barnomsorgen för en tiondel av det totala bidraget medan andelen i de stora kommunerna är en fjärdedel.

Statsbidrag till gymnasieskolan svarar för en låg andel i de mindre kommunerna eftersom dessa i de flesta fall saknar gymnasieskola.

Diagram 1. Statliga driftbidrag 1985 för vissa verksamhetsgrenar i olika grupper av kommuner

Källa: Kommunernas finanser 1985 (SCB)

Ersättning från sjukförsäkringssystemet grundas på den överenskommelse som träffades med sjukvårdshuvudmännen första gången 1984, den s.k. Dagmaröverenskommelsen.

Fr.o.m. 1985 infördes ett i grunden förändrat system för ersättning från den allmänna sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen. Det innebar en övergång från prestationsbundna ersättningar till en samlad ersättning per invånare för främst primärvården och annan öppen vård. Det nya systemet innebar också en samordning med försäkringens ersättningar till privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster.

Den första överenskommelsen som träffades gällde ersättningar under åren 1985 och 1986 och innebar en total ersättning från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen med ca 11 483 milj. kr. per år (prop. 1983/84:190, SfU 31, rskr. 393). För 1987 har en ny överenskommelse träffats efter överläggningar mellan företrädare för socialdepartementet och sjukvårdshuvudmännen (prop. 1985/86:167). Överenskommelsen bygger vidare på det nya regelsystemet med inriktning på ytterligare utjämning av ersättningarna till sjukvårdshuvudmännen och ytterligare förenklingar. De sammanlagda ersättningarna beräknas till 12 075 milj. kr. för år 1987. Härtill kommer ett särskilt statsbidrag med 159 milj. kr. till den psykiatriska vården.

Utskottet återkommer i ett särskilt avsnitt till skatteutjämningsbidragen. Till de generella inslagen i transfereringssystemet kan också inräknas kompensationen till kommunerna för slopad kommunal företagsbeskattning (1 570 milj. kr. år 1987) och skatteutjämningsavgiften som infördes år 1986 för att i statsbudgeten finansiera den automatiska ökningen av skatteutjämningsbidragen. Avgiften tas ut på det totala skatteunderlaget och uppgick år 1986 till 0:14 kr./skr. och höjdes för år 1987 till 0:24 kr./skr. Härtill kommer

att i stället för vissa besparingar inom utbildningsområdet tas en särskild avgift på 0:13 kr./skr. ut av kommunerna. För kommuner med en egen skattekraft överstigande 135 % av medelskattekraften tas en tilläggsavgift ut på det överstigande skatteunderlaget. Denna tilläggsavgift utgår efter en progressiv skala. Under år 1987 berör denna avgift endast Danderyds och Lidingö kommuner.

I budgetpropositionen föreslås att skatteutjämningsbidragen omfördelas och sänks, att skatteutjämningsavgiften skall reduceras samt att vissa ändringar genomförs i några av de specialdestinerade bidragen. De sammantagna statsfinansiella effekterna av förslagen framgår av tabell 5. I tabellen redovisas även förslagen i partimotioner som berör kommunsektorn.

I tabellen har beaktats resultatet av de nya beräkningar som gjorts, sedan budgetpropositionen avlämnades, av hur kommunernas kostnader och statsbidragen påverkas av att det kommunala bostadstillägget för folkpension höjs. Kommunernas kostnader till följd härav beräknas nu öka med 745 milj. kr. Statsbidragen beräknas emellertid samtidigt öka med 585 milj. kr. vilket skulle innebära att kommunernas nettokostnader ökar med 160 milj. kr. mot i budgetpropositionen antagna 800 milj. kr.

Tabell 5. Förslag till förändringar av transfereringarna till och från kommunsektorn år 1988, framlagda i budgetpropositionen och i partimotioner
(+ = förstärkning för kommunsektorn, – = försvagning för kommunsektorn)

	Prop. 100	Fi215 (m)	Fi320 (fp)	Fi308 (c)	Fi302 (vpk)
Skatteutjämningsbidrag	– 1 750	–	–	+ 1 025	–
Extra skatteutjämningsbidrag	+ 200	+ 350	–	–	–
Skatteutjämningsavgift					
generell avgift	+ 350	+ 2 750	– 640	+ 960	+ 2 750
progressiv avgift	–	+ 50	+ 50	+ 50	–
Kompensation för slopad företagsbeskattning	–	– 1 570	– 1 570	– 1 570	–
Bidrag till allmän sjukvård		– 2 000			
Nettoförändringar av generella bidrag/avgifter	– 1 200	– 420	– 2 160	+ 465	+ 2 750
därav landstingskommuner	– 700	– 970	– 220	+ 450	+ 1 030
kommuner	– 500	+ 550	– 1 940	+ 15	+ 1 720
Specialdestinerade bidrag					
sänkta bidrag	– 630	– 1 905	– 570	– 2 355	– 310
höjda bidrag	+ 835	+ 880	+ 1 040	+ 1 240	+ 4 835
Åtgärder vid sidan av statsbudget	– 745	– 3 585	– 745	– 745	– 745
Summa åtgärder	– 1 740	– 5 030	– 2 445	– 1 355	+ 6 540

Av tabellen framgår att såväl i budgetpropositionen som i partimotionerna från moderata samlingspartiet och folkpartiet föreslås nedskärningar i de generella delarna av transfereringssystemet till kommunsektorn. I *motion Fi215* (m) föreslås dessutom omfattande reduceringar av de specialdestinerade statsbidragen samt att ett kommunalt grundavdrag för barn införs vilket reducerar kommunernas skatteunderlag.

I *motion Fi308* (c) föreslås att medel överförs till skatteutjämningssystemet redan år 1988 genom att de specialdestinerade bidragen reduceras med i storleksordningen 10 %.

Vänsterpartiet kommunisterna föreslår i *motion Fi302* (vpk) att såväl den

generella delen, i form av sänkt skatteutjämningsavgift, som den specialdestinerade delen av transfereringssystemet förstärks.

Utgångspunkten för omfattningen av förslagen i budgetpropositionen, i motionerna Fi215 (m), Fi320 (fp) och i Fi308 (c) är att den kommunala sektorns tillväxt bör begränsas till vad som är samhällsekonomiskt acceptabelt – samtidigt som budgetunderskottet måste reduceras. Som framgår av tabell 5 varierar dock såväl metoderna för att åstadkomma detta som den totala omfattningen väsentligt.

I motion Fi302 (vpk) däremot tillbakavisas inriktningen av åtgärder som sammantaget reducerar den kommunala sektorns verksamhet.

Innan utskottet redovisar sina bedömningar av behovet av åtgärder inom det kommunala transfereringssystemet för år 1988 finns det anledning att diskutera de förslag som läggs fram i flera motioner om avvägningen på längre sikt mellan åtgärder inom det generella bidragssystemet och de specialdestinerade bidragen. Det bör i detta sammanhang uppmärksammas att de olika komponenterna i det generella transfereringssystemet med undantag för bidraget till allmän sjukvård ingår i finansutskottets beredningsområde. De specialdestinerade bidragen bereds inom andra utskott i riksdagen. Finansutskottets överväganden i dessa avseenden är således av mer övergripande natur i förhållande till det generella bidragssystemet och får ses i förhållande till den kommunalekonomiska utvecklingen i stort.

Avvägning mellan generella och specialdestinerade bidrag

I ett tiotal motioner begärs att de olika statsbidragen till kommunerna vägs in i en helhet inför att ställning tas till den framtida kommunala utvecklingen.

I *motion Fi215* (m) anförs att merparten av statsbidragen till kommunerna på sikt bör avvecklas med undantag för bl.a. ett väl fungerande skatteutjämningssystem. Redan nästa år bör ett så stort antal specialdestinerade statsbidrag som möjligt ersättas av ett allmänt kommunalt bidrag. Det bör fördelas på ett likartat sätt som de specialdestinerade bidragen. Framtida neddragningar av det statliga stödet till kommunerna bör enligt motionärerna ske genom att minska detta allmänna bidrag. En förutsättning härför är att det sker en omfattande avreglering av statliga föreskrifter och bidragsbestämmelser.

I *motion Fi308* (c) anförs att en ökad utjämning kommunerna emellan bör ske genom att de totala statsbidragen till kommunerna omfördelas. Detta föreslås ske genom att de specialdestinerade bidragen överförs till skatteutjämningen. Bidragen bör enligt motionärerna fördelas efter för kommunerna opåverkbara faktorer som exempelvis skattekraft, geografiskt läge, åldersstruktur och befolkningsutveckling. Fördelningen bör enligt motionärerna inte ske efter verksamhetens storlek. Det gynnar endast de rika kommunerna.

I *motion Fi320* (fp) anförs att de nuvarande driftbidragen bör förändras till att bli mer generella och schabloniserade efter invånarantal, dvs. som ett bidrag per person i relevant ålder. Med sådana schabloniserade statsbidrag blir bidragssystemet enligt motionärerna mer neutralt mellan "rika" och "fattiga" kommuner. Kommunerna ges därigenom möjligheter att själva

fritt, utan statlig detaljreglering, bestämma hur olika verksamheter skall bedrivas. Som ett komplement till ett på detta sätt schabloniserat statsbidragssystem krävs enligt motionärerna ett utjämningssystem med hög ambitionsnivå som utjämnar skillnader i skattekraft och opåverkbara kostnader.

I *motionerna Fi306* av Olle Grahn m. fl. (fp, m, c), *Fi310* av Elver Jonsson och Lars Sundin (fp) och *Fi313* av Rolf Kenneryd m. fl. (c, m) begärs att ett nytt förslag till samlat åtstramningspaket utarbetas vari samtliga statsbidrag (även specialdestinerade) vägs in i en helhetslösning med syftet att alla kommuner skall delta och bära sina relativa delar av nedskärningarna efter bärkraft. I avvaktan på ett sådant förslag bör nuvarande skatteutjämningssystem få gälla tills vidare.

I *motion Fi304* av Agne Hansson och Gösta Andersson (c) anförs att de specialdestinerade bidragen genom sin konstruktion gynnar de rika kommunerna, främst de expansiva storstadsregionerna. Det vore därför enligt motionärerna en riktig fördelningspolitisk åtgärd att slå samman de specialdestinerade statsbidragen med bidraget till kommunal skatteutjämning och därmed ge alla statsbidrag till den kommunala sektorn en utjämnande prägel. Det nuvarande skatteutjämningssystemet bör behållas till dess en reform av det skisserade slaget kan genomföras.

Som framgått av utskottets redovisning i tabell 3 har de specialdestinerade bidragens andel av totala bidragen minskat påtagligt under den senaste tioårsperioden.

Bidragen är ett av statsmakternas instrument för att påverka utformningen och omfattningen av olika verksamheter inom kommunsektorn. Det är inom vissa områden, t.ex. skolväsendet, angeläget att en godtagbar och enhetlig standard kan upprätthållas i hela landet. De specialdestinerade bidragen kan också medverka till att stärka ekonomiskt och politiskt svaga gruppers livsvillkor och ekonomiska situation, t.ex för barn, gamla och handikappade.

Vissa av de specialdestinerade bidragen, t.ex. bidrag till barnomsorg och investeringsbidragen, syftar till att stimulera kommunerna att bygga ut viss kommunal verksamhet.

Det har i olika sammanhang hävdats att de specialdestinerade bidragen är förknippade med långtgående detaljregleringar och omfattande byråkrati både hos de mottagande kommunerna och hos de utbetalande statliga myndigheterna. Regeringen tillsatte år 1983 en beredning (stat–kommunberedningen) för ökad samverkan mellan stat och kommun samt förenkling av statliga regler riktade mot kommunsektorn. I direktiven (dir. 1983:30) anges att syftet bör vara att föreslå förändringar som leder till effektivitetshöjningar och kostnadsreduceringar i den kommunala verksamheten. Beredningen har lämnat ett antal rapporter som belyser samverkan mellan stat och kommun. Beredningens arbete beräknas pågå till juni 1989.

En schablonisering av bidragen enligt den modell som föreslås i t.ex. motion Fi320 (fp) kan inte genomföras för alla typer av bidrag. Det finns, som omnämns i motionen, verksamheter som är av tidsbegränsad karaktär eller endast berör vissa delar av landet. Som exempel kan nämnas bekämpningen och behandlingen av AIDS.

En omläggning i den riktning som förordats i flera av motionerna skulle

innebära stora förändringar i bidragsbelopp för olika primärkommuner respektive landsting och kan inte genomföras utan att de specialdestinerade bidragens betydelse för kommunernas ekonomi närmare analyseras.

De kommuner som följt statsmakternas intentioner och byggt ut den bidragsstimulerade verksamheten skulle komma att drabbas av en sådan omläggning. Som påpekas i t.ex. motion Fi320 (fp) är skillnaden mellan statsbidragsbelopp räknat per förskolebarn i dag mycket stor. Stockholm får t. ex. ett bidrag som räknat per barn i kommunen är ca sex gånger så stort som i Bromölla, vilket beror på den högre barnomsorgsutbyggnaden i Stockholm till följd av den högre förvärvsintensiteten samt annan inriktning av verksamheten.

Utskottet kan mot denna bakgrund inte dela uppfattningen att de specialdestinerade bidragen bör avvecklas. Detta hindrar inte att bidragens utformning och omfattning kan behöva ses över och ändras. I budgetpropositionen anmäls att en interdepartemental arbetsgrupp under våren 1987 kommer att kartlägga och analysera de specialdestinerade bidragen och deras fördelning, effekter m.m. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna Fi306, Fi310 yrkande 1, Fi321 yrkande 2, Fi304 yrkande 3 och Fi313 yrkande 4 samt motionerna Fi215 (m), Fi320 (fp) och Fi308 (c) i här berörda delar.

Skatteutjämningssystemet

I budgetpropositionen redovisas förslag till ändringar i skatteutjämningssystemet. Innehållet i förslaget och motiven härför har redovisats inledningsvis i betänkandet.

Förslaget innebär dels att bidragen omfördelas inom skatteutjämningssystemet, dels att totala ramen minskas. I de motioner som väckts med anledning av förslaget har kritik främst väckts mot att bidragsnivån sänks och att vissa kommuner och landsting därigenom får lägre skatteutjämningsbidrag. Omfördelningen av bidragen kommenteras endast allmänt och beskrivs i de fall man är kritisk till förslaget som godtycklig eller svåröverskådlig. I motion Fi308 (c) ifrågasätts den motivering som redovisas i propositionen.

Utskottet kommenterar inledningsvis *principerna för omfördelningen av skatteutjämningsbidragen* och återkommer till omfattningen av de åtgärder som bör vidtas gentemot kommunsektorn. Som anförs i propositionen var syftet med den kraftiga satsning på skatteutjämningsbidragen som gjordes år 1979 att skillnader i skattesatser skulle utjämnas. Utvecklingen sedan 1979 visar emellertid att skillnaderna i stället ökat och att skattesatserna i skogslänen ökat mer än i övriga delar av landet. I propositionen görs jämförelser i utvecklingen mellan olika typer av län under åren 1979–1986. Utsträcker man jämförelsen till att gälla t.o.m. 1987 tenderar skillnaderna att växa än mer.

	Medelutdebitering, kr./skr.	
	1979	1987
Storstadslän	28:44	30:18
Skogslän	29:38	32:00
Övriga län	29:45	30:60

Av sammanställningen framgår att skogslänen höjt sin utdebitering med 2:62 kr./skr. sedan år 1979 medan övriga län exkl. storstadslänen höjt den med 1:15 kr./skr. Skillnaden i medelutdebitering mellan länen har också ökat. År 1979 var skillnaden mellan högsta länsgenomsnittet, i Kalmar, och lägsta, i Kristianstad, 2:75 kr./skr. År 1987 var skillnaden mellan dessa båda län 2:42 kr./skr. men Kalmar län har inte längre den högsta medelutdebiteringen. I år har Västerbottens län den högsta medelutdebiteringen och Hallands län den lägsta. Skillnaden uppgår till 4:32 kr./skr.

Utskottet har i nedanstående tabell förtecknat länen i ordning från högsta till lägsta medelutdebitering för år 1987. De högsta genomsnittliga skattesatserna finns i skogslänen, i Örebro och Blekinge län samt på Gotland.

Tabell 6. Den genomsnittliga sammanlagda utdebiteringen, länsvis

Län	*Kr./skr.*
Västerbotten	32:42
Örebro	32:26
Blekinge	32:13
Gotland	32:12
Värmland	31:96
Kopparberg	31:90
Västernorrland	31:70
Jämtland	31:55
Gävleborg	31:45
Södermanland	31:25
Östergötland	31:10
Jönköping	30:81
Kalmar	30:81
Västmanland	30:78
Uppsala	30:40
Norrbotten	30:38
Kronoberg	30:34
Älvsborg	30:22
Göteborg och Bohus	30:12
Skaraborg	29:87
Stockholm	29:74
Malmöhus	29:61
Kristianstad	28:39
Halland	28:10
Hela riket	30:44

Propositionens förslag innebär att inom den föreslagna medelsramen en större andel ges till kommuner och landsting i de norra delarna av landet. Förslaget innebär också att Gotland, Blekinge och flertalet kommuner i Örebro län får en förhöjd grundgaranti i jämförelse med nuvarande system. Med en sådan fördelning av skatteutjämningsbidraget torde det, enligt utskottets mening, finnas möjligheter att minska skillnaderna i utdebitering räknat på länsnivå.

När det gäller de mest extrema skillnaderna i utdebitering mellan enskilda kommuner finns det anledning uppmärksamma att kommuner med mycket hög skattekraft sedan år 1986 erlägger en progressiv tilläggsavgift utöver den proportionella skatteutjämningsavgiften som alla kommuner och landsting måste betala. Tilläggsavgiften skärps dessutom enligt förslaget.

I *motion Fi308* (c) anförs att samtliga kommuner bör omfattas av den kommunala skatteutjämningen. Skillnaden i skattesats mellan skogslän och storstadslän beror enligt motionärerna inte på regelsystemet som sådant utan på att de regler som tillämpas för kommunerna inom skatteutjämningen inte tillämpas för kommunerna utanför skatteutjämningen. Vidare anser motionärerna att skillnaderna i utdebitering är ett uttryck för skillnaden i servicenivå och effektivitet.

De kommuner som inte erhåller skatteutjämningsbidrag har en egen skattekraft som överstiger den inom skatteutjämningssystemet garanterade skattekraften. Det är därför inte förvånande att utdebiteringssatsen i dessa kommuner kan hållas lägre än i övriga kommuner. Enligt nuvarande ordning får emellertid dessa kommuner medverka till en ökad utjämning genom att de betalar den skatteutjämningsavgift som infördes för att finansiera ökningen av skatteutjämningsbidragen år 1986 och år 1987.

De skillnader i utdebitering som för närvarande finns mellan olika kommuner kan inte som i motion Fi308 (c) enkelt förklaras av skillnader i servicenivå och effektivitet. Det mått – antal anställda per 1 000 invånare – som används i motionen är alltför grovt för att ligga till grund för sådana slutsatser. Det krävs betydligt mer ingående studier för att bedöma i vilken grad skillnader i kommunal service påverkar utdebiteringssatsen. Hänsyn bör tas till fördelningen av olika typer av verksamheter eftersom de i varierande grad finansieras av statsbidrag.

I propositionen föreslås att den *skattesats som skall läggas till grund för bidragsberäkningen* maximeras till 16 kr./skr. för kommunerna, 13:50 kr./skr. för landstingen och till 29:50 kr./skr. för de kommuner som inte ingår i landsting. Därigenom undviks för de kommuner som har en högre skattesats att den egna skattesatsen påverkar skatteutjämningsbidragets storlek och bibehålls principen att skatteutjämningssystemet skall vara opåverkbart av kommunernas och landstingskommunernas egna åtgärder. Utdebiteringstaken anknyter till kommunernas och landstingskommunernas medelsutdebiteringar för år 1986. De kommuner och landsting som har en högre skattesats får genom denna ändring minskade skatteutjämningsbidrag. Denna bidragsminskning har enligt propositionen i möjligaste mån kompenserats genom en högre grundgaranti.

Propositionens förslag i denna fråga godtas i princip i motion Fi320 (fp). I motion Fi308 (c) förordas skatteutjämningskommitténs förslag att taket sätts vid 18 kr./skr. för kommuner och vid 14:50 kr./skr. för landstingskommuner. I motion Fi215 (m) anförs att propositionens förslag är ett framsteg men enligt motionärerna bör systemet vara helt opåverkbart av den bidragsmottagande kommunens skattebeslut. Därför föreslås i motionen att de skattesatser som anges i propositionen skall användas vid beräkning av alla skatteutjämningsbidrag, dvs. även för kommuner med lägre utdebitering. Motionärerna accepterar att de kommuner som får lägre bidrag genom förslaget kompenseras med höjning av grundgarantinivån.

Utskottet anser i likhet med vad som anförs i propositionen och i här nämnda motioner att det är ett steg i rätt riktning att maximera de skattesatser som skall ligga till grund för beräkningen av skatteutjämningsbidraget. Därigenom förstärks principen att skatteutjämningssystemet skall vara opåverkbart av kommunernas och landstingskommunernas egna åtgärder. Om man som föreslås i motion Fi215 (m) använder en enhetlig skattesats missgynnar det kommuner och landsting med höga skattesatser och ger fördelar till dem med låg utdebitering. Utskottet anser därför att de kommuner och landsting som missgynnas av förslaget om att använda en lägre utdebiteringssats än den egna skattesatsen i möjligaste mån kompenseras för detta, i enlighet med propositionens förslag, genom en höjning av grundgarantin. För övriga kommuner, med en skattesats understigande den fastställda, bör i stället den egna skattesatsen få utgöra underlaget för beräkningen av skatteutjämningsbidraget. För att så långt möjligt upprätthålla principen om att skatteutjämningssystemet inte skall påverkas av kommunernas och landstingens egna beslut bör taket inte sättas alltför högt. Propositionens förslag synes därför vara väl avvägt.

Utskottet anser sammanfattningsvis beträffande förslaget om ändrad grundgaranti att skatteutjämningssystemets främsta syfte är att utjämna ekonomiska skillnader mellan enskilda kommuner resp. landstingskommuner. Enligt utskottets mening kan den föreslagna omfördelningen förväntas bidra till att minska de nuvarande alltför stora skillnaderna för kommuninvånarna i olika delar av landet i fråga om skattesatser och kommunal servicenivå. Utskottet tillstyrker med det anförda propositionens förslag om ändrad fördelning av grundgarantin i skatteutjämningssystemet.

I propositionen föreslås vissa förändringar för beräkning av skillnader i *kostnader för åldersstruktur och social struktur*. Åldersfaktorn och bidrag för befolkningsminskning föreslås bli beräknade var för sig och bestämda med en decimal. Vidare föreslås att åldersfaktorn kompletteras med gymnasieskolan för kommunerna och med öppenvården för landstingen. Några erinringar mot dessa förändringar framförs inte i motionerna.

Vid beräkning av kostnader för barnomsorg föreslås i propositionen att såväl faktisk utbyggnad av barnomsorgen som åldersstrukturen beaktas. Det innebär i princip fortsatt tillämpning av nuvarande system. Dessutom föreslås att den av skatteutjämningskommittén föreslagna faktorn individ- och familjeomsorg i sin helhet byts ut. I stället bör hänsyn tas till kommunernas kostnader för socialbidrag. För att kommunerna själva i så liten utsträckning som möjligt skall kunna påverka skatteutjämningsbidragets storlek föreslås beräkningen baseras på antalet bidragshushåll i resp. kommuner. De bidragshushåll för vilka statlig ersättning för mottagande av flyktingar erhålls bör enligt propositionen räknas bort vid beräkningen av skatteutjämningsbidraget.

I motion Fi308 (c) godtas i huvudsak propositionens förslag i dessa avseenden medan man i motion Fi302 (vpk) uttrycker en viss tveksamhet till att beräkna faktorn individ- och familjeomsorg utifrån antalet socialbidragshushåll.

I motion Fi215 (m) anförs att kostnaden för barnomsorg bör beräknas uteslutande med utgångspunkt i antalet barn i berörda åldrar. Någon hänsyn

till den faktiska utbyggnaden av barnomsorgen bör inte ske. Faktorn kostnad för socialbidrag bör enligt motionärerna omfatta hela antalet hushåll som får socialbidrag utan korrigeringar för antal hushåll för vilka ersättning erhålls genom statsbidrag.

Utskottet vill med anledning härav anföra följande. Kommunernas åldersfaktor har reviderats tre gånger sedan år 1980. Det är en nackdel för kommunerna om ändringar görs alltför ofta. Att som föreslås i motion Fi215 (m) bortse från den faktiska barnomsorgsutbyggnaden skulle innebära en kraftig förändring av systemet och medföra en uppenbar försämring för de kommuner som har en väl utbyggd barnomsorg. Utskottet anser därför att principen i nuvarande system bör behållas, vilket innebär att även den faktiska utbyggnaden av barnomsorgen beaktas.

Eftersom man i övrigt tillämpar den principen i skatteutjämningssystemet att kommunernas nettokostnader, efter det att statliga ersättningar frånräknats för verksamheten, skall ligga till grund för beräkning av skatteutjämningsbidrag tillstyrker utskottet propositionens förslag att antalet socialbidragshushåll korrigeras för det antal hushåll vars socialbidrag ersätts av staten.

Förslaget i propositionen att ge även landstingskommunerna *tillägg till grundgarantin för befolkningsminskning* på samma sätt som för kommuner tillstyrks i flera motioner. Även utskottet tillstyrker för sin del förslaget.

Vad gäller *skatteutjämningssystemets totala omfattning* bör först slås fast att systemet inte i första hand skall vara ett generellt finansieringsstöd för att bygga ut den kommunala verksamheten och förbättra standarden. Behovet av sådana åtgärder bör i stället bedömas utifrån kommunsektorns totala finansiella situation där hela transfereringssystemet mellan staten och kommunerna tas i beaktande. Som framgått av vad utskottet redovisat i tabell 5 leder budgetpropositionens förslag till begränsning av kommunernas totala finansiella resurser med 1,7 miljarder kronor. Det är väsentligt mindre än som föreslås i motion Fi215 (m) enligt vilken den totala åtstramningen beräknas uppgå till 5 miljarder kronor. Utgångspunkten för denna åtstramning är att den kommunala konsumtionstillväxten bör begränsas till noll, vilket räknat per capita skulle leda till minskad kommunal service. Utskottet och riksdagen har tidigare avvisat en sådan utveckling (FiU 1986/87:10, rskr. 122)

Den totala omfattningen av förslagen i motion Fi320 (fp) innebär en neddragning av de kommunala resurserna med 2,4 miljarder kronor. Det är väsentligt mer än som föreslås i motion Fi308 (c) där totala omfattningen av åtgärderna beräknas uppgå till 1,4 miljarder kronor. Det bör också uppmärksammas att fördelningen av åtgärderna på landstingskommunerna resp. kommunerna skiljer sig väsentligt från varandra. I motion Fi320 (fp) bedöms landstingskommunernas finansiella situation vara mycket ansträngd. Tyngdpunkten i åtstramningsåtgärderna ligger därför enligt förslagen i motion Fi320 (fp) på kommunerna (2,3 miljarder kronor) medan i motion Fi308 (c) åtstramningen i högre grad torde drabba landstingskommunerna.

Enligt utskottets mening förefaller åtgärder vars omfattning ligger någonstans mellan förslagen i motion Fi320 (fp) och i Fi308 (c), dvs. ungefär i den

storleksordningen som förslagen i budgetpropositionen uppgår till, vara väl avvägda. En resursbegränsning i den storleksordningen skulle såvitt nu kan bedömas möjliggöra en viss fortsatt tillväxt i kommunsektorn som motsvarar befolkningstillväxt och inrymmer redan gjorda åtaganden i form av exempelvis barnomsorgsutbyggnad.

En samlad bedömning av vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att uppnå en önskad utveckling inom kommunsektorn torde kunna göras först senare i vår när utfallet av riksdagens budgetbehandling bättre kan överblickas. Det är angeläget att den kommunala sektorn utvecklas inom de ramar som riksdagen tidigare angett. Utskottet förutsätter att regeringen i kompletteringspropositionen redovisar en samlad bedömning av den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn och därvid föreslår de åtgärder som kan bli nödvändiga att vidta.

Även om den totala omfattningen av förslagen enligt vad som nu kan bedömas synes vara väl avvägd finns det anledning att särskilt uppmärksamma konsekvenserna av förslagen i de enskilda landstingskommunerna och kommunerna. Omläggningen av skatteutjämningssystemet torde för vissa landstingskommuner och kommuner leda till avsevärda negativa effekter även med det stegvisa genomförande som föreslås i propositionen. Utskottet anser därför att vissa begränsningar bör göras av effekterna vid omläggningen av skatteutjämningssystemet år 1988. Dels bör en begränsning införas som garanterar att inte någon landstingskommun eller kommun får en minskning av skatteutjämningsbidragen år 1988 jämfört med år 1987 som överstiger ett belopp som motsvarar 50 öre/skr., dels bör de kommuner som trots denna begränsning hamnar i en besvärlig finansiell situation kunna erhålla extra skatteutjämningsbidrag. De extra skatteutjämningsbidragen bör därför förstärkas utöver regeringens förslag med 200 milj. kr. Utskottet föreslår därför att skatteutjämningssystemet för år 1988 tillförs motsvarande medel utöver propositionens förslag. Med dessa ändringar godtar utskottet propositionens förslag till ändringar av grundgarantinivåerna i skatteutjämningssystemet.

Utskottet avstyrker med det anförda Fi215 yrkande 7 och Fi301, Fi303, Fi305, Fi312, Fi320 yrkande 3, Fi321 yrkande 1, Fi310 yrkande 2, Fi311, Fi308 yrkandena 1 och 2, Fi223 yrkande 3, Fi304 yrkande 1, Fi309, Fi313 yrkandena 1, 2 och 3, Fi314, Fi322, Fi217 yrkande 4, Sk386 yrkande 10 samt Fi302 yrkandena 1 och 2 i här berörda delar.

Skatteutjämningsbidrag för enskilda kommuner

I tre motioner begärs att grundgarantinivån höjs i förhållande till propositionens förslag i Eskilstuna, Gullspångs kommun resp. i Kalmar län. Utskottet har i det föregående förordat att propositionens förslag kompletteras med övergångsregler som innebär att effekterna begränsas för år 1988. Det skulle innebära att effekterna mildras väsentligt för flertalet kommuner i Kalmar län och för Gullspångs kommun. Även för Eskilstuna kommun innebär propositionens förslag att grundgarantinivån sänks, från 102 % till 97 %, men samtidigt innebär den ändrade tekniken för att beräkna faktorn för åldersstruktur att Eskilstuna i stället för ett avdrag får ett tillägg till

grundgarantin. Nettoeffekten räknad på den garanterade skattekraften torde därför bli mycket liten för Eskilstuna kommun. Genom övergångsbestämmelserna blir t.o.m. effekten för år 1988 att skatteutjämningsbidraget blir något större än för år 1987. Utskottet ser mot bakgrund av det anförda inte skäl att tillstyrka motionerna Fi315, Fi318 och Fi304 yrkande 2.

Regional skatteutjämning

I *motion Fi316* av Åke Wictorsson m.fl. (s) ifrågasätts om tiden nu inte är inne för att i större utsträckning göra skatteutjämningen regional genom att en del av skatteutjämningssystemet läggs på landstingen. Inom en sådan regionaliserad del av systemet skapas möjligheter att i större utsträckning ta hänsyn till variationerna mellan de enskilda kommunerna inom ett landstingsområde. Det statliga systemet skulle i ett sådant läge användas för att skapa utjämning mellan kommunerna i de olika landstingsområdena. Den sänkning av skatteutjämnngsavgiften med 14 öre för landstinget som föreslås i propositionen skulle i stället kunna användas för detta ändamål. Motionären hänvisar till det inomregionala utjämningssystemet i Stockholms län.

Utskottet vill med anledning härav anföra att eftersom samtliga landsting utom Stockholms läns och Västmanlands läns landsting ingår i skatteutjämningssystemet torde de finansiella möjligheterna att genomföra inomregionala utjämningssystem finansierade av landstingen vara relativt små utanför dessa län. Inom Stockholms län däremot fördelas för år 1987 närmare 400 miljoner mellan 14 av länets 25 kommuner. Systemet har medverkat till att minska utdebiteringsskillnaderna i Stockholmsområdet. Utskottet anser det därför angeläget att de berörda kommunerna och landstinget i Stockholms län ser över systemet med anledning av de förändringar som kommer att ske i det statliga skatteutjämningssystemet. Det bör i första hand ankomma på de berörda parterna att ta initiativ till förändringar i det inomregionala skatteutjämningssystemet. Med det anförda avstyrker utskottet motion Fi316.

Extra skatteutjämningsbidrag

I propositionen anförs att vid framtagandet av förslaget till skatteutjämningssystem har ansträngningar gjorts för att undvika att reduceringarna blir för stora för ekonomiskt svaga kommuner. I ett antal fall har dessa ansträngningar emellertid inte lyckats. För att minska påfrestningarna under en övergångstid för kommuner och landsting med hög utdebitering och med svag ekonomi bör, enligt propositionen, utöver den lindring som det successiva genomförandet innebär, extra skatteutjämningsbidrag beviljas.

I budgetpropositionen föreslås en reformering av systemet för kommunalt bostadstillägg till folkpension (KBT). Genom denna reform får flera kommuner ökade statsbidrag men många kommuner får också ökade kostnader. För några kommuner har de ökade kostnaderna kunnat beaktas genom höjda grundgarantier. Övriga kommuner med svag ekonomi bör enligt propositionen, efter prövning i varje särskilt fall, kunna få extra skatteutjämningsbidrag. Förslag till fördelning av extra skatteutjämningsbidrag bör i vanlig ordning lämnas av skatteutjämningsnämnden som är en

parlamentariskt sammansatt rådgivande nämnd i skatteutjämningsfrågor. Behovet av extra skatteutjämningsbidrag till följd av revideringen av skatteutjämningssystemet och KBT-reformen beräknas i propositionen till 300 milj. kr. för år 1988 och till 200 milj. kr. för år 1989. Utgångspunkten för beräkningen har varit att undvika skattehöjningar i kommuner och landsting som redan i dag har en hög utdebitering. Utöver detta belopp tillkommer inemot 100 milj. kr. som redan är intecknat för bidrag till kollektiv landsbygdstrafik och till förebyggande åtgärder mot jordskred m.m.

I *motion Fi317* av Birger Rosqvist m.fl. (s) anförs att det finns kommuner och landsting i södra Sverige som har höga skattesatser och låg skattekraft. Flera av dessa kommuner har drabbats av strukturförändringar i industrin som inneburit ändrad åldersstruktur, ökad utflyttning och försämrad skattekraft. För dessa kommuner kommer det enligt motionärerna att ta lång tid att anpassa sig till de radikalt ändrade ekonomiska villkor som budgetpropositionens förslag innebär. Det smidigaste sättet att överbrygga de problem som följer av omläggningen är enligt motionärerna att anvisa ytterligare medel för extra skatteutjämning.

I *motion Fi319* av Göran Magnusson m.fl. (s) påtalas några av de problem som uppkommer för kommunerna i Västmanland till följd av budgetpropositionens förslag om ändrat skatteutjämningssystem. Motionärerna anser att kommunerna Arboga, Köping, Heby, Sala och Kungsör bör få extra skatteutjämningsbidrag och att ytterligare medel bör anvisas för detta.

Som utskottet anfört ovan finns det anledning att uppmärksamma de svårigheter som kan uppkomma i vissa kommuner till följd av förändringarna i skatteutjämningssystemet. I det föregående har utskottet föreslagit att minskningen av skatteutjämningsbidraget för år 1988 jämfört med för år 1987 inte för någon kommun eller landstingskommun får överstiga vad som motsvarar 50 öre räknat per skattekrona. Det innebär således att den totala effekten år 1988 maximeras för varje enskild kommun och landstingskommun. Trots detta kan det finnas kommuner med hög utdebitering, antingen egen eller sammanlagd, och låg skattekraft som drabbas hårt av de föreslagna omläggningarna. Utskottet föreslår därför att ytterligare 200 milj. kr. anvisas som extra skatteutjämningsbidrag utöver budgetpropostionens förslag.

Regeringen bör bemyndigas att utbetala extra skatteutjämningsbidrag i enlighet med de riktlinjer som utskottet angett. Vad utskottet anfört med anledning av motion Fi317 yrkande 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Det ankommer således på regeringen efter hörande av skatteutjämningsnämnden att fördela de extra skatteutjämningsbidragen enligt de riktlinjer som här angivits. Riksdagen bör därför inte föregripa denna fördelning genom att förorda extra bidrag till vissa kommuner. Utskottet avstyrker därför motion Fi319.

Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.

I budgetpropositionen föreslås att till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. för budgetåret 1987/88 anvisas ett förslagsanslag av 12 681 milj. kr.

Tabell 7. Skatteutjämningsbidrag åren 1985–1988 (milj. kr.)

	1985	1986	1987	Prop. 1988	Utskottet 1988
Kommuner	6 015	6 470	7 142	6 624	6 758
Landsting	4 829	5 229	5 764	5 076	5 092
Extra skatteutjämnings-bidrag	180	230	356	400	600
Summa, helår	11 024	11 929	13 262	12 100	12 450
budgetår 1987/88				12 681	12 856

Med hänvisning till ovanstående tabell och vad utskottet anfört ovan beräknar utskottet anslaget till skatteutjämningsbidrag för budgetåret 1987/88 till 12 856 milj. kr.

Utredningar angående skatteutjämningssystemet

I *motion Fi317* av Birger Rosqvist m.fl. (s) anförs att det vore välbetänkt att mycket snart inleda en förnyad översyn av skatteutjämningssystemet. Den snabba samhällsförändringen leder enligt motionärerna till att målen för det komplexa skatteutjämningssystemet mycket snart undergrävs. I en översyn bör man särskilt pröva förutsättningarna för att använda instrument av typen skatteutjämningsavgift.

I *motionerna Fi320* (fp) och *Fi321* av Christer Eirefelt och Margareta Fogelberg m. fl. (fp) begärs en skyndsam utredning om ett nytt system för statsbidrag till kommunerna som i större utsträckning bygger på en schablonisering av bidragen och minskad detaljreglering.

I *motion Fi302* (vpk) begärs att en parlamentarisk utredning tillsätts om övergång till en enhetsskatt för stat och kommuner. Tekniken för beräkningen av faktorer och tillägg för fastställande av grundgarantin måste enligt motionärerna bli föremål för ytterligare analys och översyn med syfte att få korrekta värden.

I *motion Fi308* (c) begärs en beredning för att skapa ett effektivt och förstärkt skatteutjämningssystem finansierat genom generella nedskärningar av de specialdestinerade bidragen.

Skatteutjämningskommittén som avslutade sitt arbete i slutet av år 1985 hade i uppdrag att studera hur skatteutjämningssystemet kunde göras mer effektivt från utjämningssynpunkt. Vidare skulle undersökas möjligheten och konsekvenserna av att överföra vissa specialdestinerade statsbidrag till skatteutjämningssystemet. Kommitténs förslag i dessa avseenden kan enligt utskottets mening inte sägas vara särskilt långtgående. Propositionens förslag till ändrad fördelning av grundgarantierna måste däremot anses vara ett steg i riktning mot ökad utjämning. Utskottet ser mot denna bakgrund inte någon anledning att återigen tillsätta en skatteutjämningsutredning. Detta hindrar emellertid inte att en successiv utvärdering bör ske av de nu föreslagna förändringarna. Likaså bör tekniska förbättringar kunna genomföras i takt med att bättre statistiskt underlag tas fram. Utskottet anser att regeringen, lämpligen i kompletteringspropositionen nästa år, bör redovisa resultaten av en sådan utvärdering. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna Fi317 yrkande 1, Fi320 yrkande 2, Fi321 yrkande 3, Fi302 yrkande 3 samt Fi308 yrkande 5.

I propositionen föreslås att skatteutjämningsavgiften minskas med totalt 14 öre/skr. Målet anges vara att på sikt helt avveckla den generella avgiften. Den progressiva avgiften föreslås vara kvar och i någon mån skärpt.

I *motion Fi215* (m) och *Fi302* (vpk) föreslås att den generella avgiften omedelbart avskaffas. I *motion Fi308* (c) föreslås att den särskilda skatteutjämningsavgiften (13 öre/skr.) för kommuner avskaffas redan år 1988. I *motion Fi320* (fp) föreslås däremot en höjning av skatteutjämningsavgiften med 5 öre/skr. för landstingskommuner och med 9 öre/skr. för kommuner.

Uttaget av skatteutjämningsavgift gör som utskottet nämnt att även kommuner utanför skatteutjämningssystemet får medverka till att finansiera en del av skatteutjämningsbidragen. Av landstingen är det endast Stockholms och Västmanlands läns landsting som ligger utanför skatteutjämningssystemet, dvs. de övriga landstingen både betalar avgift och erhåller skatteutjämningsbidrag. Av kommunerna ligger 31 kommuner, vilka innefattar en tredjedel av landets befolkning, utanför skatteutjämningssystemet. Å andra sidan utgår kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning, som också är ett generellt bidrag, till praktiskt taget samtliga kommuner samtidigt som dessa betalar skatteutjämningsavgift. Förändringar av skatteutjämningsavgiften på sikt får bedömas utifrån den framtida finansiella situationen i stat- och kommunsektorn och omfattningen av de generella bidragen.

Utskottet tillstyrker med det anförda propositionens förslag till sänkt skatteutjämningsavgift och avstyrker därmed motionerna Fi320 (fp) yrkande 6, Fi308 (c) yrkandena 3 och 4 samt i här berörda delar motionerna Fi215 (m) yrkande 7, Fi301, Fi303, Fi305, Fi312, Fi223 yrkande 3, Fi304 yrkande 1, Fi217 yrkande 4, Sk386 yrkande 10 samt Fi302 yrkande 1 (vpk).

Kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning

I propositionen föreslås att 1 569 milj. kr. anslås för bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen. I *motion Fi228* (c) och *Fi320* (fp) yrkas att bidraget inte skall utgå.

Utskottet har i det föregående med vissa ändringar godtagit propositionens förslag till åtgärder gentemot kommunsektorn. Med denna utgångspunkt skulle ett slopande av kompensationen för den avskaffade företagsbeskattningen innebära en alltför stor total indragning av medel från kommunsektorn. Utskottet avstyrker därför motionerna Fi228 (c) yrkande 7 och Fi320 (fp) yrkande 5 och tillstyrker propositionens förslag.

Ändrade utbetalningsrutiner av kommunalskattemedel

Propositionens förslag föranleder inte någon erinran från utskottets sida.

Konsekvensbeskrivning och kostnadsanalys för beslut med kommunalekonomiska konsekvenser

I *motion Fi307* av Mona Saint Cyr och Ewy Möller (m) anförs att det finns fog att på nytt upprepa framställningen om att regeringen i alla propositioner

klart analyserar och redovisar samtliga kommunalekonomiska konsekvenser som direkt eller indirekt föranleds av framlagda förslag till beslut.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat motioner med denna innebörd, senast våren 1985. Utskottet gav därvid (FiU 1984/85:29) uttryck för samma principiella inställning som nu redovisas i motion Fi307. Utskottet påpekade att det är angeläget att statsmakterna i det löpande arbetet klarlägger olika reformers effekter på den kommunala volymutvecklingen och på den kommunala ekonomin.

När det gäller riktlinjepropositioner har åtgärder vidtagits för att förslagen så långt det är möjligt skall åtföljas av kostnadsbedömningar. Av dessa bedömningar bör självfallet även de kommunala kostnaderna framgå.

Det kan även nämnas att i allmänna direktiv till kommittéer och särskilda utredare (dir. 1984:5) föreskrivs att för avgivna förslag skall väl genomarbetade kostnadsberäkningar redovisas. Dessa skall ta hänsyn till alla kostnader för olika intressenter, däribland kommuner.

I den reviderade budgethandboken för myndigheternas anslagsframställningar föreskrivs att förslag skall kostnadsberäknas. Särskilt skall konsekvenserna för bl.a. kommunerna uppmärksammas. Detta leder till att regeringen får ett bättre underlag för kostnadsbedömningar i kommande propositioner.

Utskottet anser i överensstämmelse med tidigare riksdagsbeslut att motionsyrkandet inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida och avstyrker därför motion Fi307.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *avvägningen mellan generella och specialdestinerade bidrag*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Fi304 yrkande 3, 1986/87:Fi306, 1986/87:Fi310 yrkande 1, 1986/87:Fi313 yrkande 4 och 1986/87:Fi321 yrkande 2,

2. beträffande *skatteutjämningssystemet*

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 i denna del och med avslag på motionerna 1986/87:Fi215 yrkande 7 i berörd del, 1986/87:Fi217 yrkande 4 i berörd del, 1986/87:Fi223 yrkande 3 i berörd del, 1986/87:Fi301 i berörd del, 1986/87:Fi302 yrkande 1 i berörd del och yrkande 2, 1986/87:Fi303 i berörd del, 1986/87:Fi304 yrkande 1 i berörd del, 1986/87:Fi305 i berörd del, 1986/87:Fi308 yrkandena 1 och 2, 1986/87:Fi309, 1986/87:Fi310 yrkande 2, 1986/87:Fi311, 1986/87:Fi312 i berörd del, 1986/87:Fi313 yrkandena 1, 2 och 3, 1986/87:Fi314, 1986/87:Fi320 yrkande 3, 1986/87:Fi321 yrkande 1, 1986/87:Fi322 och 1986/87:Sk386 yrkande 10 i berörd del godkänner vad utskottet anfört,

3. beträffande *skatteutjämningsbidrag för enskilda kommuner*

att riksdagen med bifall till propositionen i denna del och med avslag på motionerna 1986/87:Fi304 yrkande 2, 1986/87:Fi315 och 1986/87:Fi318 godkänner vad utskottet anfört.

4. beträffande *regional skatteutjämning*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi316,

5. beträffande *extra skatteutjämningsbidrag*
att riksdagen med avslag på motion 1986/87:Fi319 och med anledning av motion 1986/87:Fi317 yrkande 2 bemyndigar regeringen att utbetala extra skatteutjämningsbidrag i enlighet med de riktlinjer som utskottet anfört,

6. beträffande *anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.*
att riksdagen med avslag på motion 1986/87:Fi320 yrkande 4 och med anledning av proposition 1986/87:100 bil. 9 punkt E 1 till *Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 12 856 000 000 kr.,

7. beträffande *utredningar angående skatteutjämningssystemet*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Fi302 yrkande 3, 1986/87:Fi308 yrkande 5, 1986/87:Fi317 yrkande 1, 1986/87:Fi320 yrkande 2 och 1986/87:Fi321 yrkande 3,

8. beträffande *skatteutjämningsavgift*
att riksdagen med bifall till propositionen i denna del och med avslag på motionerna 1986/87:Fi215 yrkande 7 i berörd del, 1986/87:Fi217 yrkande 4 i berörd del, 1986/87:Fi223 yrkande 3 i berörd del, 1986/87:Fi301 i berörd del, 1986/87:Fi302 yrkande 1 i berörd del, 1986/87:Fi303 i berörd del, 1986/87:Fi304 yrkande 1 i berörd del, 1986/87:Fi305 i berörd del, 1986/87:Fi308 yrkandena 3 och 4, 1986/87:Fi312 i berörd del, 1986/87:Fi320 yrkande 6 och 1986/87:Sk386 yrkande 10 i berörd del godkänner vad utskottet anfört,

9. beträffande *lagreglering av skatteutjämningssystemet*
att riksdagen
dels antar det i proposition 1986/87:100 bilaga 9 avsnitt E mom. 1 framlagda förslaget till lag om skatteutjämning,
dels beslutar att i övergångsbestämmelserna till lagförslaget skall införas en ny punkt 4. av följande lydelse samt att 4. och 5. förslaget till övergångsbestämmelser till lagförslaget skall betecknas 5. och 6.,

4. För skatteutjämningsåret 1988 gäller vidare att minskningen av skatteutjämningsbidraget jämfört med bidraget för år 1987 inte för någon landstingskommun eller kommun får överstiga ett belopp som motsvarar 50 öre per skattekrona. Minskningen i kronor per skattekrona beräknas på eget skatteunderlag enligt 1986 års taxering.

10. beträffande *kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning*
att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:Fi228 yrkande 7 och 1986/87:Fi320 yrkande 5 och med bifall till proposition 1986/87:100 bil. 9 punkt E 2 till *Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 569 000 000 kr.,

11. beträffande *ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel*

att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till
a) lag om ändring i uppbördslagen (1983:272),
b) lag om ändring i lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare,
c) lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.,
d) lag om ändring i lagen (1982:221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m.m.,

12. beträffande *konsekvensbeskrivning och kostnadsanalys för beslut med kommunalekonomiska konsekvenser*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi307.

Stockholm den 7 april 1987

På finansutskottets vägnar

Arne Gadd

Närvarande: Arne Gadd (s), Anne Wibble (fp), Roland Sundgren (s), Lars Tobisson (m), Christer Nilsson (s), Nils G. Åsling (c), Bo Södersten (s), Rune Rydén (m), Iris Mårtensson (s), Lisbet Calner (s), Arne Andersson i Gamleby (s), Hans Petersson i Hallstahammar (vpk), Hugo Hegeland (m), Rolf Kenneryd (c) och Lennart Alsén (fp).

Reservationer

1. Avvägningen mellan generella och specialdestinerade bidrag (mom. 1)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Nils G. Åsling (c), Rune Rydén (m), Hugo Hegeland (m), Rolf Kenneryd (c) och Lennart Alsén (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 35 börjar med "Bidragen är" och på s. 36 slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

De specialdestinerade bidragen har en tendens att förstärka den skillnad som har sin grund i olikheterna i fråga om skattekraft. Dessa statsbidrag utgår ofta som en bestämd del av kommunernas kostnader för viss verksamhet. Invånarna i de kommuner som vill hålla en hög servicenivå eller standard behöver därför själva bara till en del betala för denna i form av högre skatt. Studier som gjorts visar att det främst är kommuner med hög skattekraft, som har finansiella förutsättningar att utnyttja denna möjlighet. Behovet av framför allt barnomsorg, gymnasieutbildning och färdtjänst tillgodoses därigenom i större utsträckning i kommuner med hög skattekraft än i dem med låg. Det kan således hävdas att de specialdestinerade bidragen motverkar det syfte som ligger bakom skatteutjämningsbidragen, nämligen att utjämna för skillnader i skattekraft.

Dessutom är de specialdestinerade bidragen i allmänhet förknippade med en lång rad detaljregleringar och omfattande administration från såväl den

utbetalande myndighetens som den mottagande kommunens sida. Ett omfattande system byggt på specialdestinerade bidrag leder till betydande stelhet och ineffektivitet i resursutnyttjandet i kommunsektorn.

Principen om kommunal självstyrelse och kommunal demokrati borde innebära att medborgarna i enskilda kommuner och landsting själva får bestämma omfattningen och inriktningen av den kommunala resp. landstingskommunala servicen. Bidragssystemet bör därför utformas så att det främjar förverkligandet av denna princip.

Utskottet delar därför den uppfattning som framförs i flera av motionerna att bidragssystemet bör ges en mer generell utformning. Systemet med specialdestinering av bidrag bör därför minska i omfattning.

För att möjliggöra ett mer flexibelt och effektivt resursutnyttjande bör bidragen till kommunerna ges utan villkor. Förutsättningarna i skattekraft och kostnader varierar emellertid kraftigt kommunerna emellan. Bidragssystemet bör därför främst inriktas på att utjämna dessa skillnader. Det kommunala skatteutjämningssystemet bör således bibehållas och förstärkas. Principen bör vara att bidragen inte skall påverkas av kommunala beslut om verksamhetens inriktning och omfattning.

Utskottet tillstyrker därför yrkandena i motionerna att merparten av de specialdestinerade bidragsformerna snarast avvecklas och att en större andel av bidragsgivningen från staten till kommunerna sker inom ramen för ett skatteutjämningssystem. Utskottet anser att regeringen bör ges i uppdrag att snarast lägga fram förslag för riksdagen om en omläggning av statsbidragen i denna riktning. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Fi306, Fi310 yrkande 1, Fi321 yrkande 2, Fi304 yrkande 3 och Fi313 yrkande 4 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *avvägningen mellan generella och specialdestinerade bidrag*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Fi304 yrkande 3, 1986/87:Fi306, 1986/87:Fi310 yrkande 1, 1986/87:Fi313 yrkande 4 och 1986/87:Fi321 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Skatteutjämningssystemet (mom. 2)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Nils G. Åsling (c), Rune Rydén (m), Hugo Hegeland (m), Rolf Kenneryd (c) och Lennart Alsén (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 36 börjar med "Förslaget innebär" och på s. 41 slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Med anledning av motionerna Fi215 yrkande 7 och Fi301, Fi303, Fi305, Fi312, Fi320 yrkande 3, Fi321 yrkande 1, Fi310 yrkande 2, Fi311, Fi308 yrkandena 1 och 2, Fi223 yrkande 3, Fi304 yrkande 1, Fi309, Fi313 yrkandena 1, 2 och 3, Fi314, Fi322, Fi217 yrkande 4, Sk386 yrkande 10 samt Fi302 yrkande 1 i här berörda delar samt Fi302 yrkande 2 avstyrker utskottet propositionens förslag.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *skatteutjämningssystemet*

att riksdagen med avslag på proposition 1986/87:100 i denna del och med anledning av motionerna 1986/87:Fi215 yrkande 7 i berörd del, 1986/87:Fi217 yrkande 4 i berörd del, 1986/87:Fi223 yrkande 3 i berörd del, 1986/87:Fi301 i berörd del, 1986/87:Fi302 yrkande 1 i berörd del och yrkande 2, 1986/87:Fi303 i berörd del, 1986/87:Fi304 yrkande 1 i berörd del, 1986/87:Fi305 i berörd del, 1986/87:Fi308 yrkandena 1 och 2, 1986/87:Fi309, 1986/87:Fi310 yrkande 2, 1986/87:Fi311, 1986/87:Fi312 i berörd del, 1986/87:Fi313 yrkandena 1, 2 och 3, 1986/87:Fi314, 1986/87:Fi320 yrkande 3, 1986/87:Fi321 yrkande 1, 1986/87:Fi322 och 1986/87:Sk386 yrkande 10 i berörd del godkänner vad utskottet anfört,

3. Skatteutjämningssystemet (mom. 2)

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 39 som börjar med "Utskottet anser sammanfattningsvis" och slutar med "i skatteutjämningssystemet" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är skatteutjämningssystemets främsta syfte att utjämna skillnader i skattekraft och kostnader mellan olika kommuner och landstingskommuner. Principen, som föreslås i propositionen, att omfördela bidragen så att kommunerna och landstingskommunerna i norra Sverige, som genomsnittligt sett har en högre skattesats än i övriga landet, får en relativt större andel är därför riktig. Likaså synes det välmotiverat att särskilt stärka situationen för kommunerna i Norrlands inland. Utskottet kan dock inte acceptera propositionens förslag så till vida att dessa relativa förbättringar skall ske på bekostnad av kommunerna och landstingskommunerna i södra och mellersta Sverige. Det finns ett stort antal kommuner och landsting i södra och mellersta Sverige som i dagsläget har en besvärlig ekonomisk situation, hög utdebitering och svag skattekraft. Det kan enligt utskottets mening inte vara rimligt att dessa näst sämst ställda kommuner skall svara för förbättringar för de allra sämst ställda kommunerna. Innebörden av en sådan omfördelning blir att en ökad börda läggs på låg- och normalinkomsttagare i södra och mellersta Sverige som drabbas hårt av den orättvisa proportionella skatten. En sådan ordning kan inte accepteras. Utskottet förordar därför, i likhet med vad som föreslås i motion Fi302 (vpk), att den garanterade skattekraften i huvudsak tryggas via av staten tillskjutet tillskott av skatteunderlag. Grundgarantin bör därför vara lägst 101 % av medelskattekraften, vilket överensstämmer med skatteutjämningskommitténs förslag. För att bibehålla den utjämnande karaktären i skatteutjämningssystemet bör därutöver grundgarantin förstärkas ytterligare för kommunerna i norra Sverige. Därigenom skulle systemet bättre anpassas för en övergång till en enhetsskatt för stat och kommuner som innebär att kommunerna erhåller sin andel av skatten för att klara basbehoven med utgångspunkt i fastställda kriterier beräknade på faktorer som befolkningsstruktur, skolans och den sociala omvårdnadens behov. På sikt bör skatteutjämningssystemet, såsom anförs i

motion Fi302 (vpk), ersättas av en mer långsiktig och varaktig lösning som kan trygga en demokratisk kommunalskattepolitik med beaktande av såväl en fördelningspolitisk som regionalpolitisk målsättning.

dels den del av utskottets yttrande som på s. 39 börjar med "I motion Fi308 (c)" och slutar med "antalet socialbidragshushåll" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill i likhet med vad som anförs i motion Fi302 (vpk) uttrycka en viss tveksamhet till att beräkna faktorn individ- och familjeomsorg utifrån antalet socialbidragshushåll. Utskottet anser därför att analyser och forskning bör genomföras för att ytterligare förfina metoderna för att fastställa kriterier för kommunernas basbehov.

dels den del av utskottets yttrande som på s. 40 börjar med "Vad gäller" och på s. 41 slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Kommunerna har viktiga samhällsuppgifter när det gäller utbildning, omsorg och vård av såväl gamla som unga, bostäder och arbete. Det ankommer i stor utsträckning på kommunerna att förverkliga de beslut som regering och riksdag fattar. Det är därför nödvändigt att tillräckliga resurser tillförs kommunsektorn så att välfärds- och fördelningspolitiken ges ett reellt innehåll för de enskilda medborgarna. En hård nedskärningspolitik mot kommunerna riskerar att drabba de svaga grupperna och bidra till arbetslöshet och andra regionala problem. Ekonomiska orättvisor och social nedrustning följer i spåren av en åtstramningspolitik mot kommunerna. Enligt utskottets mening måste kommunerna därför garanteras resurser för en välfärdspolitik och fördelningspolitik till de svaga gruppernas försvar. Utskottet vill därför bestämt avvisa den politik gentemot den kommunala sektorn som föreslås i budgetpropositionen och i partimotionerna Fi215 (m), Fi320 (fp) samt Fi308 (c) innebärande att den kommunala sektorn dräneras på resurser. Utskottet förordar att skatteutjämningssystemet utformas på det sätt utskottet angett, att skatteutjämningsavgiften avskaffas och att kommunsektorn dessutom tillförs ökade resurser via riktade bidrag för att stärka sysselsättningen, minska ekonomiska orättvisor och förbättra den sociala omvårdnaden.

Utskottet tillstyrker med det anförda motion Fi302 (vpk) och avstyrker propositionens förslag i motsvarande delar samt de motioner vari framförs att den kommunala sektorns totala resurser kraftigt bör minskas.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *skatteutjämningssystemet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Fi302 yrkande 2 och med anledning av proposition 1986/87:100 i denna del samt motionerna 1986/87:Fi215 yrkande 7 i berörd del, 1986/87:Fi217 yrkande 4 i berörd del, 1986/87:Fi223 yrkande 3 i berörd del, 1986/87:Fi301 i berörd del, 1986/87:Fi302 yrkande 1 i berörd del, 1986/87:Fi303 i berörd del, 1986/87:Fi304 yrkande 1 i berörd del, 1986/87:Fi305 i berörd del, 1986/87:Fi308 yrkandena 1 och 2, 1986/87:Fi309, 1986/87:Fi310 yrkande 2, 1986/87:Fi311, 1986/87:Fi312 i berörd del, 1986/87:Fi313 yrkandena 1, 2 och 3, 1986/87:Fi314, 1986/87:Fi320 yrkande 3, 1986/87:Fi321 yrkande 1, 1986/87:Fi322 och 1986/87:Sk386 yrkande 10 i berörd del godkänner vad utskottet anfört,

4. Skatteutjämningsbidrag för enskilda kommuner (mom. 3)

Under förutsättning av bifall till reservation 2

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Nils G. Åsling (c), Rune Rydén (m), Hugo Hegeland (m), Rolf Kenneryd (c) och Lennart Alsén (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 41 börjar med "I tre" och på s. 42 slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Budgetpropositionens förslag till ändrat skatteutjämningssystem innebär att grundgarantin sänks för kommunerna och landstingskommunerna i södra Sverige med i princip 5 procentenheter. I tre motioner begärs därför att grundgarantinivån höjs i förhållande till propositionens förslag för Eskilstuna, Gullspångs kommuner resp. för Kalmar län.

Enligt utskottets mening bör propositionens förslag till ändrat skatteutjämningssystem inte genomföras. Detta ställningstagande innebär att förutsättningarna för motionärernas krav inte längre föreligger. De behöver därför inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Utskottet avstyrker därför motionerna Fi315, Fi318 och Fi304 yrkande 2.

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

> 3. beträffande *skatteutjämningsbidrag för enskilda kommuner*
> att riksdagen med avslag på proposition 1986/87:100 i denna del och motionerna 1986/87:Fi304 yrkande 2, 1986/87:Fi315 samt 1986/87:Fi318 godkänner vad utskottet anfört.

5. Skatteutjämningsbidrag för enskilda kommuner (mom. 3)

Under förutsättning av bifall till reservation 3

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 41 börjar med "I tre" och på s. 42 slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Budgetpropositionens förslag till ändrat skatteutjämningssystem innebär att grundgarantin sänks för kommunerna och landstingskommunerna i södra Sverige med i princip 5 procentenheter. I tre motioner begärs därför att grundgarantinivån höjs i förhållande till propositionens förslag för Eskilstuna, Gullspångs kommuner resp. för Kalmar län.

Enligt utskottets mening bör propositionens förslag modifieras så att propositionens förslag till grundgarantier för kommunerna och landstingskommunerna i södra och mellersta Sverige höjs med 4 procentenheter, vilket innebär att inte någon kommun får en grundgaranti understigande 101 %. Därigenom undviks de påtagligt negativa effekter som propositionens förslag innebär. Några särskilda åtgärder därutöver för de här nämnda kommunerna torde därför inte vara påkallade. Utskottet avstyrker därför motionerna Fi315, Fi318 och Fi304 yrkande 2.

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

> 3. beträffande *skatteutjämningsbidrag för enskilda kommuner*
> att riksdagen med anledning av proposition 1986/87:100 i denna del och med avslag på motionerna 1986/87:Fi304 yrkande 2, 1986/87:Fi315 och 1986/87:Fi318 godkänner vad utskottet anfört.

6. Regional skatteutjämning (mom. 4, motiveringen)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Hugo Hegeland (alla m), anser att den del av utskottets yttrande på s. 42 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "motion Fi316" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill med anledning av motion Fi316 anföra följande. Ett väl fungerande skatteutjämningssystem bör utjämna de skillnader i skattekraft och kostnader som finns mellan olika kommuner och landstingskommuner. Det finns en uppenbar risk att ett inomregionalt utjämningssystem leder till ökad landstingsskatt, vilket framgår av motionen, och att det kan få effekter på de berörda kommunernas volymutveckling. En högre landstingsskatt leder i sin tur till att staten får ökade kostnader för skatteutjämningsbidrag. Utskottet anser att de speciella svårigheter som kan finnas i vissa kommuner bör klaras med hjälp av de extra skatteutjämningsbidrag som regelmässigt utbetalas till kommuner med en finansiellt besvärlig situation. Utskottet avstyrker med det anförda motion Fi316.

7. Regional skatteutjämning (mom. 4, motiveringen)

Anne Wibble och Lennart Alsén (båda fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 42 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "motion Fi316" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill med anledning härav anföra att eftersom samtliga landsting utom Stockholms läns och Västmanlands läns landsting ingår i skatteutjämningssystemet torde de finansiella möjligheterna att genomföra inomregionala utjämningssystem finansierade av landstingen vara relativt små utanför dessa län. Inom Stockholms län däremot fördelas för år 1987 närmare 400 milj. kr. mellan 14 av länets 25 kommuner. Systemet har medverkat till att minska utdebiteringsskillnaderna i Stockholmsområdet. Utskottet anser att det kan finnas skäl för berörda kommuner och landstinget i Stockholms län att se över systemet med anledning av de förändringar i statsbidragen till kommunerna som utskottet tidigare förordat. Det bör emellertid ankomma på de berörda parterna att ta initiativ till eventuella sådana framtida förändringar. Med det anförda avstyrker utskottet motion Fi316.

8. Extra skatteutjämningsbidrag (mom. 5)

Under förutsättning av bifall till reservation 2

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Nils G. Åsling (c), Rune Rydén (m), Hugo Hegeland (m), Rolf Kenneryd (c) och Lennart Alsén (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 43 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "motion Fi319" bort ha följande lydelse:

Motionärernas yrkande om extra skatteutjämningsbidrag har väckts med anledning av budgetpropositionens förslag om reviderat skatteutjämningssystem och om ökade kostnader för kommunala bostadstillägg till folkpension. Eftersom de kalkyler som gjorts efter propositionens framläggande och

som utskottet redovisat på s. 33 ger vid handen att kommunernas nettokostnader för de höjda bostadstilläggen nu tycks bli 640 milj. kr. lägre än enligt tidigare kalkyler, förefaller behovet av extra skatteutjämningsbidrag nu vara väsentligt mindre. Utskottet anser vidare att det förslag till ändrade grundgarantier som läggs fram i propositionen är godtyckligt motiverat. Förslaget bör bl.a. därför inte genomföras. Därigenom blir behovet av extra skatteutjämningsbidrag ännu mindre. Utskottet föreslår därför att motionerna Fi317 yrkande 2 och Fi319 liksom propositionen i denna del bör avslås av riksdagen.

dels utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *extra skatteutjämningsbidrag*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Fi319 och 1986/87:Fi317 yrkande 2,

9. Extra skatteutjämningsbidrag (mom. 5)

Under förutsättning av bifall till reservation 3

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 43 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "motion Fi319" bort ha följande lydelse:

Motionärernas yrkande om extra skatteutjämningsbidrag har väckts med anledning av budgetpropositionens förslag till reviderat skatteutjämningssystem. Utskottet anser emellerid inte att budgetpropositionens förslag bör genomföras vad gäller kommunerna och landstingskommunerna i södra och mellersta Sverige. Utskottet anser att inte någon kommun eller landstingskommun bör få en grundgaranti understigande 101 %. Behovet av extra skatteutjämningsbidrag för att stödja de kommuner som har en besvärlig finansiell situation torde därmed bli väsentligt mindre. Utskottet avstyrker därmed motionerna Fi319 och Fi317 yrkande 2.

dels utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *extra skatteutjämningsbidrag*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Fi319 och 1986/87:Fi317 yrkande 2,

10. Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. (mom. 6)

Under förutsättning av bifall till reservation 2

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Nils G. Åsling (c), Rune Rydén (m), Hugo Hegeland (m), Rolf Kenneryd (c) och Lennart Alsén (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 43 börjar med "I budgetpropositionen" och på s. 44 slutar med "12 856 milj. kr." bort ha följande lydelse:

I avvaktan på att regeringen utarbetar ett nytt förslag till skatteutjämningssystem föreslår utskottet att till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. för budgetåret 1987/88 anvisas ett förslagsanslag av 13 607 milj. kr. Det

beloppet innefattar kostnader för att tillämpa det nuvarande skatteutjämningssystemet även för år 1988.

dels utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.*

att riksdagen med anledning av proposition 1986/87:100 bil. 9 punkt E 1 och motion 1986/87:Fi320 yrkande 4 till *Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 13 607 000 000 kr.,

11. Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. (mom. 6)

Under förutsättning av bifall till reservation 3

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 43 börjar med "I budgetpropositionen" och på s. 44 slutar med "12 856 milj. kr." bort ha följande lydelse:

I överensstämmelse med vad utskottet anfört om grundgarantinivåer i skatteutjämningssystemet för år 1988 beräknar utskottet anslaget för skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m. till 13 645 milj. kr.

dels utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.*

att riksdagen med anledning av proposition 1986/87:100 bil. 9 punkt E 1 och med avslag på motion 1986/87:Fi320 yrkande 4 till *Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 13 645 000 000 kr.,

12. Utredningar angående skatteutjämningssystemet (mom. 7)

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 44 som börjar med "Skatteutjämningskommittén som" och slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Trots skatteutjämningsbidragen växer klyftorna mellan rika och fattiga kommuner och utgör ett allvarligt samhällsproblem. Tendenser av befolkningskoncentration till storstäderna och folkminskning i flertalet län i landet bidrar till växande klyftor. Detta tvingar fram hög kommunal utdebitering i flertalet kommuner medan vissa andra har många höginkomsttagare och därför kan hålla en relativt låg kommunalskatt. Därigenom drabbas låg- och mellaninkomsttagare relativt sett hårdare eftersom kommunalskatten utgår med samma procentsats oavsett inkomst. För att lösa dessa skatteproblem bör som föreslås i motion Fi302 ett system med en enhetsskatt för stat och kommun snarast utredas. Av denna skatt bör kommunerna få sin andel för att klara basbehoven beräknade utifrån faktorer som befolkningsstruktur, skolans och den sociala omvårdnadens behov. Vad utskottet anfört med

anledning av motion Fi302 om tillsättande av en parlamentarisk utredning om övergång till enhetsskatt för stat och kommuner bör ges regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *utredningar angående det kommunala skatteutjämningssystemet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Fi302 yrkande 3 och med avslag på motionerna 1986/87:Fi308 yrkande 5, 1986/87:Fi317 yrkande 1, 1986/87:Fi320 yrkande 2 och 1986/87:Fi321 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om tillsättande av en parlamentarisk utredning om övergång till enhetsskatt för stat och kommun,

13. Utredningar angående skatteutjämningssystemet (mom. 7, motiveringen)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Nils G. Åsling (c), Rune Rydén (m), Hugo Hegeland (m), Rolf Kenneryd (c) och Lennart Alsén (fp) anser att den del av utskottets yttrande på s. 44 som börjar med "Skatteutjämningskommittén som" och slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att regeringens förslag till ändrat skatteutjämningssystem bör avslås av riksdagen. Regeringen bör ges i uppdrag att skyndsamt utarbeta ett nytt förslag till skatteutjämningssystem. Utskottet anser det därför inte meningsfullt att nu innan ett nytt förslag föreligger göra en översyn av skatteutjämningssystemet.

14. Skatteutjämningsavgift (mom. 8)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Hugo Hegeland (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 45 som börjar med "Uttaget av" och slutar med "yrkande 1 (vpk)" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening skall skatteunderlaget från fysiska personer utgöra underlaget för den skattefinansierade delen av kommunernas verksamhet. Några särskilda avgifter på skatteunderlaget bör därför inte förekomma. Rundgång mellan kommun och stat skall undvikas. Ett system där kommunerna betalar in skattepengar till staten som sedan i sin tur betalar tillbaka dem i form av riktade bidrag är inte bara opraktiskt utan leder till en urgröpning av den kommunala självstyrelsen. Enligt utskottets mening bör därför skatteutjämningsavgiften avvecklas i sin helhet. Utskottet avstyrker således propositionens förslag till skatteutjämningsavgift liksom de motioner som förordar sådana avgifter.

dels utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *skatteutjämningsavgift*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Fi215 yrkande 7 i berörd del, 1986/87:Fi217 yrkande 4 i berörd del, 1986/87:Fi223 yrkande 3 i berörd del, 1986/87:Fi301 i berörd del, 1986/87:Fi302

yrkande 1 i berörd del, 1986/87:Fi303 i berörd del, 1986/87:Fi304 yrkande 1 i berörd del, 1986/87:Fi305 i berörd del, 1986/87:Fi308 yrkande 4, 1986/87:Fi312 i berörd del och 1986/87:Sk386 yrkande 10 i berörd del samt med avslag på proposition 1986/87:100 i denna del och motionerna 1986/87:Fi308 yrkande 3 och 1986/87:Fi320 yrkande 6 godkänner vad utskottet anfört,

15. Skatteutjämningsavgift (mom. 8)

Anne Wibble och Lennart Alsén (båda fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 45 som börjar med "Uttaget av" och slutar med "yrkande 1 (vpk)" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening finns det goda skäl för att begränsa utrymmet för den kommunala konsumtionstillväxten. Denna indragning av medel från den kommunala sektorn bör enligt utskottets mening ske genom en höjning av skatteutjämningsavgiften till dess systemet med specialdestinering av bidragen begränsats. Utskottet tillstyrker därför yrkandet i motion Fi320 att skatteutjämningsavgiften bör höjas med 5 öre/skr. för landstingskommuner och med 9 öre/skr. för kommuner. Utskottet tillstyrker även förslaget i motionen att den progressiva avgiften avskaffas. I motion Fi215 (m) och Fi302 (vpk) föreslås att avgiften helt avskaffas och i motion Fi308 (c) att den sänks. Utskottet avstyrker dessa motioner.

dels utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *skatteutjämningsavgift*

att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:Fi215 yrkande 7 i berörd del, 1986/87:Fi217 yrkande 4 i berörd del, 1986/87:Fi223 yrkande 3 i berörd del, 1986/87:Fi301 i berörd del, 1986/87:Fi302 yrkande 1 i berörd del, 1986/87:Fi303 i berörd del, 1986/87:Fi304 yrkande 1 i berörd del, 1986/87:Fi305 i berörd del, 1986/87:Fi308 yrkande 3, 1986/87:Fi312 i berörd del och 1986/87:Sk386 yrkande 10 i berörd del och med bifall till motionerna 1986/87:Fi308 yrkande 4 och 1986/87:Fi320 yrkande 6 och med anledning av propositionens förslag i denna del godkänner vad utskottet anfört,

16. Skatteutjämningsavgift (mom. 8)

Nils G. Åsling och Rolf Kenneryd (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 45 som börjar med "Uttaget av" och slutar med "yrkande 1 (vpk) " bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i propositionens målsättning att på sikt helt avveckla den generella avgiften. Enligt utskottets mening bör man redan nu gå ett steg längre än som föreslås i propositionen. Den särskilda avgiften på 13 öre/skr. för kommuner bör avskaffas redan år 1988, liksom den progressiva avgiften för kommuner med hög skattekraft. Utskottet tillstyrker således motion Fi308 yrkandena 3 och 4.

dels utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *skatteutjämningsavgift*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Fi215 yrkande 7 i berörd del, 1986/87:Fi217 yrkande 4 i berörd del, 1986/87:Fi223 yrkande 3 i berörd del, 1986/87:Fi301 i berörd del, 1986/87:Fi302 yrkande 1 i berörd del, 1986/87:Fi303 i berörd del, 1986/87:Fi304 yrkande 1 i berörd del, 1986/87:Fi305 i berörd del, 1986/87:Fi312 i berörd del, 1986/87:Fi320 yrkande 6 och 1986/87:Sk386 yrkande 10 i berörd del och med bifall till motion 1986/87:Fi308 yrkandena 3 och 4 och med anledning av propositionens förslag i denna del godkänner vad utskottet anfört,

17. Skatteutjämningsavgift (mom. 8)

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 45 som börjar med "Uttaget av" och slutar med "yrkande 1 (vpk)" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att skatteutjämningssystemet i sin helhet skall finansieras över statsbudgeten. Staten har stora möjligheter att fördela inkomsterna på ett fördelningspolitiskt lämpligt sätt. Skatteutjämningsavgiften bör därför avskaffas. Den omfördelning som skett genom den s.k. Robin Hood-skatten från kommuner med extremt hög skattekraft till dem med låg skattekraft bör kunna lösas inom skatteutjämningssystemet. Utskottet avstyrker propositionens förslag till skatteutjämningsavgift liksom de motioner som förordar en sådan avgift.

dels utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *skatteutjämningsavgift*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Fi215 yrkande 7 i berörd del, 1986/87:Fi217 yrkande 4 i berörd del, 1986/87:Fi223 yrkande 3 i berörd del, 1986/87:Fi301 i berörd del, 1986/87:Fi302 yrkande 1 i berörd del, 1986/87:Fi303 i berörd del, 1986/87:Fi304 yrkande 1 i berörd del, 1986/87:Fi305 i berörd del, 1986/87:Fi308 yrkande 4, 1986/87:Fi312 i berörd del och 1986/87:Sk386 yrkande 10 i berörd del samt med avslag på proposition 1986/87:100 i denna del och motionerna 1986/87:Fi308 yrkande 3 och 1986/87:Fi320 yrkande 6 godkänner vad utskottet anfört,

18. Lagreglering av skatteutjämningssystemet (mom. 9)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 2 och 14

Lars Tobisson, Rune Rydén och Hugo Hegeland (alla m) anser att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *lagreglering av skatteutjämningssystemet*

att riksdagen avslår det i proposition 1986/87:100 bilaga 9 avsnitt E mom. 1 framlagda förslaget till lag om skatteutjämning,

19. Lagreglering av skatteutjämningssystemet (mom. 9)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 2 och 15

Anne Wibble och Lennart Alsén (båda fp) anser att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *lagreglering av skatteutjämningssystemet*

att riksdagen

dels avslår det i proposition 1986/87:100 bilaga 9 avsnitt E mom. 1 framlagda förslaget till lag om skatteutjämning,

dels antar i *bilaga 1* intagna förslag till lag om skatteutjämningsavgift för år 1988,

20. Lagreglering av skatteutjämningssystemet (mom. 9)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 2 och 16

Nils G. Åsling och Rolf Kenneryd (båda c) anser att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *lagreglering av skatteutjämningssystemet*

att riksdagen

dels avslår det i proposition 1986/87:100 bilaga 9 avsnitt E mom. 1 *framlagda förslaget till lag om skatteutjämning*,

dels antar i *bilaga 2* intagna förslag till lag om skatteutjämningsavgift för år 1988,

21. Lagreglering av skatteutjämningssystemet (mom. 9)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 3 och 17

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *lagreglering av skatteutjämningssystemet*

att riksdagen med avslag på det i proposition 1986/87:100 bilaga 9 avsnitt E mom. 1 framlagda förslaget till lag om skatteutjämning antar i *bilaga 3* intagna förslag till lag om skatteutjämning.

22. Kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning (mom. 10)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Nils G. Åsling (c), Rune Rydén (m), Hugo Hegeland (m), Rolf Kenneryd (c) och Lennart Alsén (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 45 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "propositionens förslag" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att vissa begränsningar bör göras i statens överföringar till kommunerna. Det kommunala skatteutjämningssystemet bör emellertid inte omfattas av dessa nedskärningar. Däremot anser utskottet att kompensationen för slopad kommunal företagsbeskattning bör avskaffas år 1988. Utskottet avstyrker därför propositionens förslag i detta avseende.

dels utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning*

att riksdagen med anledning av proposition 1986/87:100 bil. 9 punkt E 2 samt motionerna 1986/87:Fi228 yrkande 7 och 1986/87:Fi320 yrkande 5 till *Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen* för budgetåret 1987/88 under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 785 000 000 kr.,

23. Ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel (mom. 11)

Under förutsättning av bifall till reservation 2

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Nils G. Åsling (c), Rune Rydén (m), Hugo Hegeland (m), Rolf Kenneryd (c) och Lennart Alsén (fp) anser att

dels den del av utskottets ytttrande på s. 45 som börjar med "Propositionens förslag" och slutar med "utskottets sida" bort ha följande lydelse:

Utskottet har inte något att erinra mot propositionens förslag till ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel. Utskottet anser emellertid att propositionens förslag till lag om skatteutjämning bör avslås av riksdagen. Det innebär att hänvisningen till den föreslagna lagen bör utgå i här aktuella lagförslag.

dels utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel*

att riksdagen

a) antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i uppbördslagen (1983:272),

b) antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare,

c) antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. med den ändringen

dels att 1 § utgår ur lagförslaget,

dels att hänvisningen i 4 § lagförslaget till 14 § lagen (1987:000) om skatteutjämning utgår,

d) avslår det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1982:221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m.m.,

24. Ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel (mom. 11)

FiU 1986/87:20

Under förutsättning av bifall till reservation 21

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 45 som börjar med "Propositionens förslag" och slutar med "utskottets sida" bort ha följande lydelse:

Utskottet har inte något att erinra mot propositionens förslag till ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel. Utskottet anser emellertid att skatteutjämningsavgiften bör avskaffas. Hänvisningar i de här aktuella lagförslagen till paragrafer som avser denna avgift bör därför utgå.

dels utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel*

att riksdagen

a) antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i uppbördslagen (1983:272),

b) antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare,

c) antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuners och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. med den ändringen att hänvisningen i 4 § lagförslaget till 14 § lagen (1987:000) om skatteutjämning utgår,

d) antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1982:221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m.m.,

25. Konsekvensbeskrivning och kostnadsanalys för beslut med kommunalekonomiska konsekvenser (mom. 12)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Nils G. Åsling (c), Rune Rydén (m), Hugo Hegeland (m), Rolf Kenneryd (c) och Lennart Alsén (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 46 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "motion Fi307" bort ha följande lydelse:

De nu uppräknade åtgärderna har uppenbarligen inte medfört en sådan förbättring som motionärerna efterlyser vad avser analyser och konsekvensbeskrivningar i propositioner som berör den kommunala sektorn. Riksdagen bör därför med anledning av motion Fi307 ge regeringen till känna att sådana propositioner skall klart redovisa förslagens effekter för den kommunala ekonomin.

dels utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *konsekvensbeskrivning och kostnadsanalys för beslut med kommunalekonomiska konsekvenser*

att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Fi307 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Reservanternas lagförslag

Reservation 19 (mom. 9) (fp)

Förslag till
Lag om skatteutjämningsavgift för år 1988

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Landstingskommun och kommun skall under år 1988 erlägga avgift (skatteutjämningsavgift) enligt denna lag.

2 § Avgiftsunderlaget utgörs av det antal skattekronor som enligt taxeringsnämndens beslut vid taxeringen till kommunal inkomstskatt närmast föregående år påförts skattskyldiga som avses i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, justerat enligt 1 c § lagen (1982:221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m.m., samt det antal skattekronor som tillskjuts för året enligt lagen (1979:362) om skatteutjämningsbidrag.

3 § Avgiften utgör för landstingskommun 29 öre per skattekrona.

4 § Avgiften utgör för kommun 46 öre per skattekrona.

5 § Ändras rikets indelning i landstingskommuner eller kommuner, beräknas skatteutjämningsavgift på grundval av den indelning som gäller vid ingången av året.

6 § Länsskattemyndigheten fastställer skatteutjämningsavgift och tillställer senast den 25 januari landstingskommun och kommun uppgift om avgiftens belopp för året.

Till ledning för landstingskommuns och kommuns budgetarbete skall länsskattemyndigheten senast den 10 september lämna landstingskommun och kommun uppgift om uppskattad skatteutjämningsavgift för nästa år.

7 § Skatteutjämningsavgiften skall betalas med en tolftedel varje månad under året genom avräkning med lika belopp vid varje utbetalning av landstingsskatt och kommunalskatt enligt 4 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. Är avgiften inte uträknad vid avräkningstillfällena i månaderna januari och februari, får avräkning ske med ett uppskattat belopp. Om något av de belopp som avräknas i månaderna januari och februari inte motsvarar en tolftedel av landstingskommunens eller kommunens avgift, skall den jämkning som föranleds av detta ske i fråga om det belopp som avräknas i mars månad.

8 § Länsskattemyndighetens beslut enligt denna lag får överklagas hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

Reservanternas lagförslag

Reservation 20 (mom. 9) (c)

Förslag till
Lag om skatteutjämningsavgift för år 1988

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Landstingskommun och kommun skall under år 1988 erlägga avgift (skatteutjämningsavgift) enligt denna lag.

2 § Avgiftsunderlaget utgörs av det antal skattekronor som enligt taxeringsnämndens beslut vid taxeringen till kommunal inkomstskatt närmast föregående år påförts skattskyldiga som avses i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, justerat enligt 1 c § lagen (1982:221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m.m., samt det antal skattekronor som tillskjuts för året enligt lagen (1979:362) om skatteutjämningsbidrag.

3 § Avgiften utgör för landstingskommun 10 öre per skattekrona.

4 § Avgiften utgör för kommun 10 öre per skattekrona.

5 § Ändras rikets indelning i landstingskommuner eller kommuner, beräknas skatteutjämningsavgift på grundval av den indelning som gäller vid ingången av året.

6 § Länsskattemyndigheten fastställer skatteutjämningsavgift och tillställer senast den 25 januari landstingskommun och kommun uppgift om avgiftens belopp för året.

Till ledning för landstingskommuns och kommuns budgetarbete skall länsskattemyndigheten senast den 10 september lämna landstingskommun och kommun uppgift om uppskattad skatteutjämningsavgift för nästa år.

7 § Skatteutjämningsavgiften skall betalas med en tolftedel varje månad under året genom avräkning med lika belopp vid varje utbetalning av landstingsskatt och kommunalskatt enligt 4 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. Är avgiften inte uträknad vid avräkningstillfällena i månaderna januari och februari, får avräkning ske med ett uppskattat belopp. Om något av de belopp som avräknas i månaderna januari och februari inte motsvarar en tolftedel av landstingskommunens eller kommunens avgift, skall den jämkning som föranleds av detta ske i fråga om det belopp som avräknas i mars månad.

8 § Länsskattemyndighetens beslut enligt denna lag får överklagas hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

Reservantens lagförslag

Reservation 21 (mom. 9) (vpk)

Förslag till
Lag om skatteutjämning

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Landstingskommun och kommun kan få skatteutjämningsbidrag enligt denna lag.

2 § I lagen förstås med

skatteutjämningsår det år under vilket skatteutjämningsbidraget utbetalas,

eget skatteunderlag antalet skattekronor enligt taxeringsnämndens beslut om taxering till kommunal inkomstskatt året före skatteutjämningsåret,

egen skattekraft skatteunderlag per kyrkobokförd invånare vid ingången av året före skatteutjämningsåret,

medelskattekraft skatteunderlaget för riket per kyrkobokförd invånare vid ingången av året före skatteutjämningsåret,

garanterad skattekraft det procenttal av medelskattekraften som motsvaras av landstingskommunens eller kommunens grundgaranti enligt 3 och 4 §§ justerad enligt 5 §,

garanterat skatteunderlag det antal skattekronor som motsvarar den garanterade skattekraften,

tillskott av skatteunderlag det antal skattekronor varmed det egna skatteunderlaget understiger det garanterade skatteunderlaget.

Grundgaranti och garanterad skattekraft

3 § För landstingskommun gäller följande skattekraft i procent av medelskattekraften som grundgaranti.

Landstingskommuner	Grundgaranti
Norrbottens läns landstingskommun	141
Västerbottens läns landstingskommun	129
Jämtlands läns landstingskommun	125
Västernorrlands läns landstingskommun	115
Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs läns landstingskommuner	107
Blekinge läns landstingskommun	107
Örebro och Västmanlands läns landstingskommuner	105
Övriga landstingskommuner	101

4 § För kommun gäller följande skattekraft i procent av medelskattekraften som grundgaranti.

Län	Kommuner	Grundgaranti
Stockholms	Samtliga	101
Uppsala	Enköping, Håbo och Uppsala	101
	Östhammar	107
	Tierp och Älvkarleby	109
Södermanlands	Samtliga	101
Östergötlands	Finspång, Linköping, Mjölby, Motala, Norrköping, Söderköping, Vadstena, Åtvidaberg och Ödeshög	101
	Boxholm, Kinda och Ydre	105
	Valdemarsvik	113
Jönköpings	Samtliga	101
Kronobergs	Alvesta, Ljungby, Växjö och Älmhult	101
	Markaryd	105
	Lessebo, Tingsryd och Uppvidinge	109
Kalmar	Samtliga utom Hultsfred och Högsby	101
	Hultsfred	103
	Högsby	107
Gotlands	Gotland	119
Blekinge	Samtliga	107
Kristianstads	Samtliga	101
Malmöhus	Samtliga	101
Hallands	Samtliga	101
Göteborgs och Bohus	Göteborg, Härryda, Kungälv, Munkedal, Mölndal, Orust, Partille, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Tjörn	101
	Lysekil, Stenungsund och Uddevalla	105
	Öckerö	111
Älvsborgs	Ale, Alingsås, Borås, Herrljunga, Lerum, Lilla Edet, Mark, Mellerud, Svenljunga, Tranemo, Trollhättan, Ulricehamn, Vårgårda och Vänersborg	101
	Färgelanda	105
	Åmål	107
	Bengtsfors och Dals-Ed	109
Skaraborgs	Samtliga utom Gullspång	101
	Gullspång	107
Värmlands	Karlstad	105
	Hammarö	107
	Arvika, Eda, Filipstad, Forshaga, Grums, Hagfors, Kil, Kristinehamn, Munkfors, Storfors, Sunne, Säffle och Årjäng	109
	Torsby	115
Örebro	Hallsberg och Kumla	105
	Askersund, Laxå och Örebro	107
	Degerfors och Karlskoga	107
	Hällefors, Lindesberg och Nora	109
	Ljusnarsberg	111

Västmanlands	Västerås	101
	Arboga, Heby, Kungsör, Köping och Sala	103
	Hallstahammar och Surahammar	105
	Fagersta och Norberg	109
	Skinnskatteberg	111
Kopparbergs	Falun	105
	Borlänge	107
	Avesta, Hedemora, Ludvika, Smedjebacken och Säter	109
	Gagnef, Leksand, Rättvik och Vansbro	111
	Mora	113
	Orsa	115
	Malung	119
	Älvdalen	135
Gävleborgs	Gävle	105
	Sandviken	107
	Hofors, Hudiksvall, Nordanstig och Ockelbo	111
	Bollnäs, Ovanåker och Söderhamn	113
	Ljusdal	119
Västernorrlands	Härnösand, Sundsvall och Timrå	115
	Kramfors och Örnsköldsvik	117
	Ånge	121
	Sollefteå	127
Jämtlands	Östersund	115
	Berg och Bräcke	127
	Krokom och Ragunda	129
	Härjedalen och Åre	133
	Strömsund	137
Västerbottens	Umeå	117
	Nordmaling, Robertsfors och Skellefteå	119
	Bjurholm, Vindeln och Vännäs	127
	Norsjö	133
	Malå	135
	Lycksele	137
	Sorsele, Storuman och Vilhelmina	145
	Dorotea och Åsele	147
Norrbottens	Luleå och Piteå	127
	Haparanda och Kalix	133
	Boden och Älvsbyn	135
	Arvidsjaur	141
	Gällivare och Kiruna	143
	Arjeplog, Jokkmokk och Överkalix	145
	Övertorneå	147
	Pajala	151

5 § Med utgångspunkt i grundgarantin enligt 3 och 4 §§ beräknas årligen den garanterade skattekraften. Denna utgörs av grundgarantin med tillägg eller avdrag för landstingskommun för åldersstrukturens inverkan på landstingskommunens kostnader och för kommun för åldersstrukturens och den sociala strukturens inverkan på kommunens kostnader. För landstingskommun och kommun som inte ingår i landstingskommun skall hänsyn tas till skillnader i fråga om kostnader för sjukvård. För kommun skall hänsyn tas till skillnader i fråga om kostnader för barnomsorg, grundskola, gymnasieskola,

äldreomsorg, kommunalt bostadstillägg till folkpension, socialbidrag samt statskommunala bostadsbidrag.

I fråga om landstingskommun och kommun vars folkmängd senaste tioårsperioden har minskat skall tillägg göras för den befolkningsminskning som överstiger fem procent.

Skatteutjämningsbidrag

6 § Landstingskommun och kommun får skatteutjämningsbidrag, om det egna skatteunderlaget understiger det garanterade skatteunderlaget. Bidraget motsvarar tillskottet av skatteunderlag multiplicerat med skattesatsen för skatteutjämningsåret i den mån denna inte överstiger för landstingskommun 13 kronor 50 öre per skattekrona, för kommun som ingår i landstingskommun 16 kronor per skattekrona och för annan kommun 29 kronor 50 öre per skattekrona.

7 § Regeringen får efter ansökan bevilja extra skatteutjämningsbidrag. Ansökan inges till länsstyrelsen senast den 31 mars året före skatteutjämningsåret.

Administrativa bestämmelser

8 § Ändras rikets indelning i landstingskommuner eller kommuner beräknas tillskott av skatteunderlag på grundval av den indelning som gäller vid skatteutjämningsårets ingång.

9 § Länsskattemyndigheten fastställer tillskott av skatteunderlag samt lämnar senast den 25 januari skatteutjämningsåret landstingskommun och kommun uppgift om tillskottets storlek.

Till ledning för landstingskommuns och kommuns budgetarbete skall länsskattemyndigheten senast den 10 september året före skatteutjämningsåret lämna landstingskommun och kommun uppgift om uppskattat tillskott av skatteunderlag.

10 § Statistiska centralbyrån fastställer medelskattekraften senast den 31 december året före skatteutjämningsåret.

11 § I fråga om utbetalning av skatteutjämningsbidrag under skatteutjämningsåret tillämpas bestämmelserna i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m.

12 § Statistiska centralbyråns eller länsskattemyndighets beslut enligt denna lag får överklagas hos regeringen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987 och tillämpas första gången i fråga om skatteutjämningsåret 1988 om inte annat följer av punkten 2 nedan.

2. Genom lagen upphävs lagen (1979:362) om skatteutjämningsbidrag och lagen (1985:533) om skatteutjämningsavgift. De upphävda lagarna tillämpas dock alltjämt i fråga om skatteutjämningsbidrag för år 1987 och tidigare år respektive skatteutjämningsavgift för åren 1986 och 1987.

Tabellförteckning

Tabell 1 Vissa inkomster för landstingen 1970–1985, i procent av resp. års totala inkomster 29
Tabell 2 Vissa inkomster för kommunerna 1970–1985, i procent av resp. års totala inkomster 29
Tabell 3 Statsbidrag och ersättningar till kommuner och landstingskommuner 30
Tabell 4 Statsbidragens andel av driftkostnaderna 31
Tabell 5 Förslag till förändringar av transfereringarna till och från kommunsektorn år 1988, framlagda i budgetpropositionen och i partimotioner 33
Tabell 6 Den genomsnittliga sammanlagda utdebiteringen, länsvis .. 37
Tabell 7 Skatteutjämningsbidrag åren 1985–1988 44

Sammanfattning ... 1
Inledning ... 2
Propositionens hemställan ... 3
Lagförslag ... 4
Motionsyrkandena ... 16
Avvägning mellan generella och specialdestinerade bidrag ... 16
Skatteutjämningssystemet ... 16
Skatteutjämningsbidrag för enskilda kommuner ... 18
Regional skatteutjämning ... 18
Extra skatteutjämningsbidrag ... 19
Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna ... 19
Utredning om ett nytt skatteutjämningssystem ... 19
Skatteutjämningsavgift ... 19
Kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning ... 20
Konsekvensbeskrivning och kostnadsanalys för beslut med kommunalekonomiska konsekvenser ... 20
Propositionen ... 20
Motionerna ... 22
Utskottet ... 29
Statsbidragen till kommunsektorn ... 29
Avvägning mellan generella och specialdestinerade bidrag ... 34
Skatteutjämningssystemet ... 36
Skatteutjämningsbidrag för enskilda kommuner ... 41
Regional skatteutjämning ... 42
Extra skatteutjämningsbidrag ... 42
Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. ... 43
Utredningar angående skatteutjämningssystemet ... 44
Skatteutjämningsavgift ... 45
Kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning ... 45
Ändrade utbetalningsrutiner av kommunalskattemedel ... 45
Konsekvensbeskrivning och kostnadsanalys för beslut med kommunalekonomiska konsekvenser ... 45
Hemställan ... 46
Reservationer ... 48
1. Avvägningen mellan generella och specialdestinerade bidrag (mom. 1) (fp, m, c) ... 48
2. Skatteutjämningssystemet (mom. 2) (fp, m, c) ... 49
3. Skatteutjämningssystemet (mom. 2) (vpk) ... 50
4. Skatteutjämningsbidrag för enskilda kommuner (mom. 3) (fp, m, c) ... 52
5. Skatteutjämningsbidrag för enskilda kommuner (mom. 3) (vpk) ... 52
6. Regional skatteutjämning (mom. 4, motiveringen) (m) ... 53
7. Regional skatteutjämning (mom. 4, motiveringen) (fp) ... 53
8. Extra skatteutjämningsbidrag (mom. 5) (fp, m, c) ... 53
9. Extra skatteutjämningsbidrag (mom. 5) (vpk) ... 54

10. Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. (mom. 6) (fp, m, c) 54
11. Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. (mom. 6) (vpk) 55
12. Utredningar angående skatteutjämningssystemet (mom. 7) (vpk) 55
13. Utredningar angående skatteutjämningssystemet (mom. 7, motiveringen) (fp, m, c) 56
14. Skatteutjämningsavgift (mom. 8) (m) 56
15. Skatteutjämningsavgift (mom. 8) (fp) 57
16. Skatteutjämningsavgift (mom. 8) (c) 57
17. Skatteutjämningsavgift (mom. 8) (vpk) 58
18. Lagreglering av skatteutjämningssystemet (mom. 9) (m) 58
19. Lagreglering av skatteutjämningssystemet (mom. 9) (fp) 59
20. Lagreglering av skatteutjämningssystemet (mom. 9) (c) 59
21. Lagreglering av skatteutjämningssystemet (mom. 9) (vpk) 59
22. Kompensation för slopad kommunal företagsbeskattning (mom. 10) (fp, m, c) 59
23. Ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel (mom. 11) (fp, m, c) 60
24. Ändrade utbetalningsrutiner för kommunalskattemedel (mom. 11) (vpk) 61
25. Konsekvensbeskrivning och kostnadsanalys för beslut med kommunalekonomiska konsekvenser (mom. 12) (fp, m, c) 61

Bilagor

1. Reservanternas lagförslag (fp) 62
2. Reservanternas lagförslag (c) 63
3. Reservantens lagförslag (vpk) 64

Tabellförteckning 68